

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio, 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Sausis — January 8, 1964

3 Nr.

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Šėtoniškas planas...

KREMLIAUS vadai niekad neatsisakė nuo savo sumanymo užvaldyti pasaulį, arba tiksliau, visus kraštus paversti komunistų valdomais.

Nelaimė, žmonės tai dažnai užmiršta dėl paprasčiausios priežasties: Chruščiovas daug kalba apie taiką ir koegzistenciją. Tačiau nereikėtų tikėti, kad jis galvoja atsiskirti nuo komunizmo dogmos -- pasaulinės revoliucijos. Šis tikslas Kremlui yra pagrindinis. Aišku, Kremliaus vadai supranta, kad šiuo metu jie negali užvaldyti laisvojo pasaulio ginkluota jėga. Jie turi ir kitų sunkumų. Šitame tikslu norai kryžiuojasi su Pekinu, kuris irgi nori valdyti pasaulį.

Mao Tse-tungo norai sutampa su Chruščiovo, skirumas tik strategijoje. Pekinas, būdamas toli nuo Vakarų, žino, kad niekad negalės pasidaryti sąjungininku. Chruščiovas, priešingai, ieško vadinamojo "suaugėjimo" su Vakarais ir, kartais darydamas mažas nuolaidas antraeiliose klausimuose, siekia pašalinti vakariečių nepasitikėjimą sovietais. Šis manevras gali tarp Vakarų sąjungininkų įnešti nesutarimo, kurie nebematydami didelio pavojaus, nebera reikalo laikyti stiprią sąjungą. Tas leistų Kremliaus vadams pasiekti tokį momentą, kada Vakarų Europos užpuolimas nebeišsuktų Amerikos įsikūlimo. Jei toks momentas ateitų, Chruščiovas užmirštų skelbiamą koegzistenciją ir atnaujintų grėsinimus. Tada sovietams pasisektų Vakarų Europą paimti savo "globon" ir Sovietija pasidarytų pirmąją pramonės galybę pasaulyje, o komunistinė Kinija būtų priversta pasiduoti Kremliaus įsakymams.

Tiesa, Chruščiovas to niekad nepasakė, bet galima laukti, žinant kaip sovietai nesilaiko susitarimų. Yra tikras dalykas, kad koegzistencija tik laikinas dalykas komunistų strategijoje. Taip eidami, sovietai galvoja greičiau pasiekti galutiną laimėjimą. Jie nesitraukia prieš jokią kliūtį ir jei dabar daro vingį, tai žygio tikslas lieka tas pats.

Mao Tse-tungo tikslai panašūs. Jis turi daug priešų. Pirmoj eilėj vakariečiai, o antrojo eilėj jo gerasis kaimynas -- Sovietija, kuri irgi yra apgyvendinta baltaisiais ir nemėgsta spalvotųjų. Tokiu būdu Mao ieško sąjungininkų spalvotose rasėse Azijoje ir Afrikoje.

Atominiam kare, Mao galvoja, Kinija turės mažiau nuostolių negu Sovietija ir Vakarai. Žmonių nuostoliai visur bus dideli, bet kadangi Kinija turi virš 700 milijonų gyventojų, tai dar išliks užtenkamai didelis skaičius kienų, kurie galės viešpatauti pasaulyje.

Vieno dalyko Mao bijo, kad sovietai neužvaldytų Vakarų Europos. Jis mano, kad Chruščiovas su savo koegzistencine politika per greitai artėja prie tikslo. Štai, kodėl pirmoj eilėj jis puola sovietus.

Kai kurie politiniai stebėtojai tvirtina, kad Mao bandys įtikinti Europą, jo noru padėti jai gintis nuo rusų. Sovietai tačiau nori Europą paimti nesudaužytą, kad galėtų naudotis jos pramone. Tuo tarpu kinai norėtų ją matyti griuvėsiuose ir kad tame kare žūtų kuo daugiau baltųjų, ypač rusų.

Štai, šėtoniškas planas. Abi komunistinės galybės veiktamos atskirai galvoja išieiti laimėtojos. Tačiau skaičiavimas vienusiškasis. Jei vakariečiai išliks vieningi, Pekinas ir Maskva negalės realizuoti savo planų. (vg)

GRIEŽTA KOVA DĖL NOMINACIJOS

ARTĖJĄ KANDIDATŲ RINKIMAI SUGRIEŽTINO KOVĄ TARP NORINČIŲ GAUTI NOMINACIJAS. - GOLDWATERIS IR ROCKEFELLERIS ATSTOVAUJA PRIEŠINGUS PRINCIPUS, KURIAIS GALĖTŲ REMTIS RESPUBLIKONŲ PARTIJA.

Vytautas Meškauskas

Pereitą penktadienį 55 metų Arizonos senatorius Barry Morris Goldwateris paskelbė siekiantis respublikonų partijos nominacijos į prezidento kandidatus. Tai nebuvo staigmena, nors Goldwaterio kandidatūra ir neišplaukė visai natūraliu būdu. Prieš Goldwaterio išrinkimo galimybes kalba visa eilė aplinkybių. Visų pirma jis senate atstovauja palyginti mažą valstybę -- Arizoną, su vos 800.000 gyventojų. Savime aišku, kad respublikonų vadui partijos kandidatūrą lengviau gauti didesnės valstybės, kaip pav. New Yorko. Jau vien dėl to, kad jo valstybė turi didesnę skaičių atstovų partijos konvencijoje. Be to, plačiuose rinkimų sluoksniuose gali būti nepopuliari jo žydiška kilmė. Dar daugiau jo populiarumui kenkia jo tikėjimas konservatizmu ar, teisingiau tariant, senos mados liberalizmu. Bet kodėl toks kandidatas vis tik iki šiol pirmavo tarp visų prezidento postui tinkančių respublikonų kandidatų?

Už tai Goldwateris gali būti dėkingas tik vienam asmeniui -- buv. prezidentui J.F. Kennedy, kurio vidaus ir užsienio reikalų politika sukėlė nerimo. Goldwaterio pažiūros prieštaravo beveik šimtui nuomonių Kennedžio pažiūroms. Užsienio politikoje Goldwateris stovi ne už koegzistenciją su sovietija, bet už pergale šaltajame kare. Vidaus reikaluose Goldwateris priešinosi federalinės valdžios galios plėtimuisi. Savime aišku, kad ir išrinktas prezidentu Goldwateris negalėtų iš karto pakeisti visos JAV politikos. Jo rankos, kaip ir kiekvieno prezidento, būtų suvaržytos jau sudarytų sutarčių ir priimtų įstatymų, kuriuos jis turi vykdyti visai nepaisant savo simpatijos ar antipatijos jiems.

Iš kitos pusės daugelis respublikonų politikų mano, kad toks radikalus atsisakymas nuo ligšiolinės raidos negali turėti pasisekimo plačiose masėse, todėl jų kandidatas turi būti "moderniškas" liberalas, kuris faktinai varytų toliau Roosevelto pradėtą politiką, bet sumaniau ir JAV naučiau. Tačiau tokie kandidatai pralaimėdavo demokratams, išskyrus Eisenhowerį, kuris turėjo asmenišką karžygio aureolę. Tokios respublikonų laikysenos kritikai tą liniją pavadino "Me-too-ism", atseit, "ir aš taip pat". O rinkikai, kai jie gaudavo pasirinkti tarp respublikono, kuris norėjo tęsti demokrato politiką, -- pasisakydavo už tos politikos pradininką.

Tie du "leitmotyvai" tuoju ir pasigirdo prasidėjusioje priešrinkiminės propagandos muzikoje. Goldwateris kaltina Rockefellerį niekuo nesiskiriant nuo demokratų, o tas pataria respublikonams suprasti, kad laikai keičiasi, kaip tai suprato savo laikų kitas respublikonas prezidentas Lincolnas. Goldwaterio šalininkai skaičiuoja, kad visoj eilėj didžiųjų miestų jų kandidatas vis tiek turės pralaimėti, taip kaip juos pralaimėdavo kiekvienas jų partijos kandidatas. Užtat geriau juos visai nurašyti, telkiant visą dėmesį į mažesnių miestų ir priemiesčių gyventojus, kurie sudaro respublikonų užnagarį.

Staigi J.F. Kennedy mirtis, atrodo, padidino Rockefellerio galimybes, nes daugeliui miestų rinkimų pietietis Johnsonas nėra simpatingas. Iš kitos pusės, Johnsono ligšiolinis laikymasis Kennedy linijos vėl kelia Goldwaterio šansus.

Prieš Rockefellerį respublikonų akyse kalba ne tik jo "me-too-ismas", bet ir jo skirys bei taip pat išsiskyrusios moters vedimas, kas nėra populiari, nepaisant fakto, kad kas ketvirtos JAV vedybos baigiasi išsiskyrimu. Kitaip Rockefelleris, bent man taip atrodo, būtų labai simpatingas ir patraukli asmenybė, patrauklesnė už kitus galimus kandidatus iš kurių, jei Goldwateris ir Rockefelleris vienas kitam užkirstų kelią, kandidatu būtų pasirinktas trečias asmuo, kaip Nixonas, Scrantonas ar Romney.

Demokratai, žinoma, tokių rūpesčių neturi. Jų kandidatas bus Johnsonas, kuris kasdien turi progos įgyti daugiau populiarumo ir, kaip prezidentas, visą laiką stovi dėmesio centre. Ir, žinoma, jis nepadarys tokios fatalinės klaidos kaip Nixonas, įsileisdamas televizijos diskusijas su Kennediu, kuris tokiu būdu išpopuliarėjo kartu nulemiant ir rinkimų rezultatus. Tokios galimybės nenumatymas respublikonams verčia rinkti savo kandidatą iš jau dabar populiarių asmenų, kaip Goldwateris, Rockefelleris ar Nixonas, nes nebus laiko iškelti ir išpopuliarinti mažiau žinomą asmenį.

* JAV KOMUNISTŲ PARTIJA šiuo metu visą dėmesį koncentruoja į jaunimo organizavimą. Anot FBI viršininko Hooverio, jie nori išnaudoti jaunime besireiškiantį polinkį į kairę.

Poetas FAUSTAS KIRŠA, miręs Bostone sausio 5 d.

BOSTONE MIRĖ POETAS FAUSTAS KIRŠA

Faustas Kirša mirė... Mirė vienišas dainius, mums gyviesiems palikęs turtingą kūrybinį lobį ir šviesius atsiminimus apie savo taurią asmenybę.

Mirė sulaukęs garbingo 71 metų amžiaus.

Mirusio dainiaus atminčiai skiriamas šis "pavėluotas pokalbis", kadaise prarastas ke-

liaujant drauge su juo Bavarijos aukštųjų kalnų tarpkeliu, parašytas Ravensburge, prie Žydrijo Bodeno ežero krantų.

Pokalbis, dainiaus buvo patikslintas ir gražintas su tokiu priedu: "Mielas Bičiuli! Man gėda ir neįauku, kad ilgai užlaikiau su "pasikalbėjimu". Jau taip išėjo. Visa priežastis -- liga..." -- 1948 metų vidurvasarį. Visa ką yra pasakęs anuo metu dainius, ir nūdien neprarado nei vertės, nei reikšmės.

Tauris dainius visą savo prasmingą kūrybinį gyvenimą buvo pastovus ir nekeitamas. Nūdien, mums gyviesiems, lieka ir jo nekeitamas paskutinis pokalbis...

Vyt. Baziulis

(Pokalbis tilps sekančiame Dirvos numeryje)

JAV nepakeitė nusistatymo Pabaltijo atžvilgiu

ALT Valdyba buvo kreipusis į JAV Prezidentą ryšy su numatomomis pradėti derybomis su Sovietų Sąjunga dėl kultūrinio pasikeitimo sutarties atnaujinimo ir prašyta, kad toji sutartis nebūtų iš Sovietų pusės išnaudojama propagandai, jog Lietuva ir kt. Baltijos kraštai legaliai skaitomi Sov. Sąjungos dalimi. Pareiškime buvo atitinkamai motyvuota ir nurodyta visa eilė atsitikimų, kur pagal tą sutartį sovietai siunčia iš okupuotos Lietuvos įvairių profesijų reprezentantus. Ryšy su kalbamu ALT raštu gautas tuo klausimu išsamus V. Departamento atsakymas, Svarbesni Departamento pareiškimai yra šie:

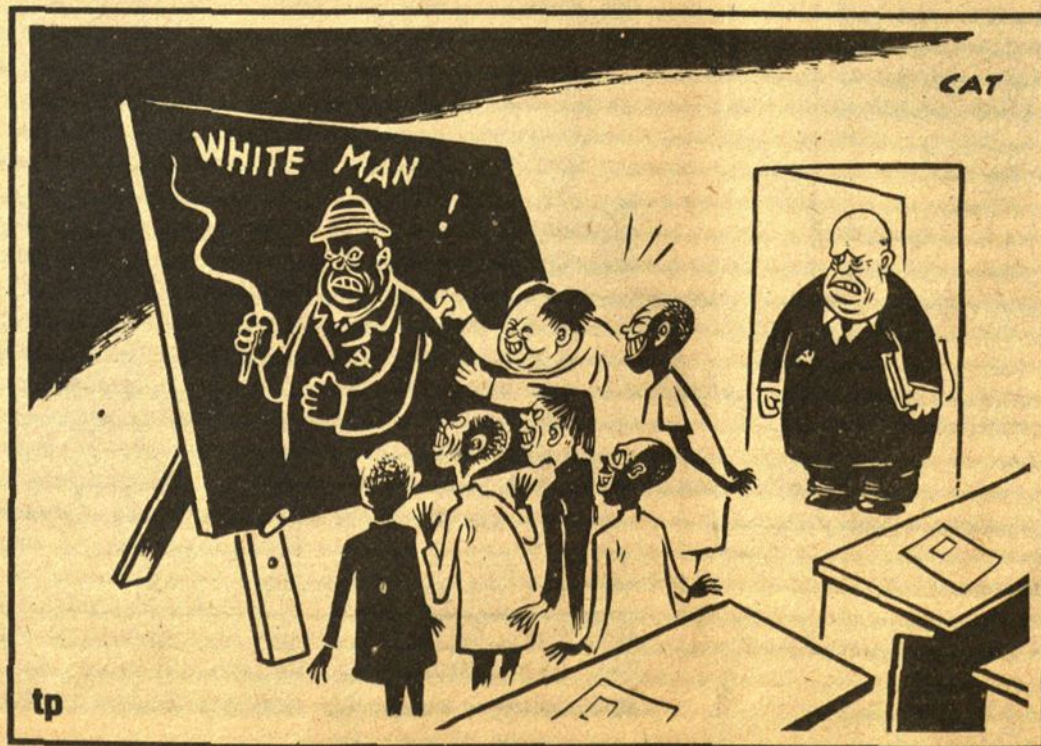
"Atsakydamas į Jūsų lapkričio 20 d. laiškų vėlioniu Prezidentui Kennedy ir Valstybės Sekretoriui, noriu pakartotinai Jus užtikrinti, kad Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė nėra pakeitusi savo nusistatymo nepripažinti SSSR jėga įvykdyto užgrobito ir užvaldomo laisvųjų Baltijos valstybių -- Estijos, Latvijos ir Lietuvos.

Valstybės Departamentas sutinka su Jūsų nuomone dėl sovietų dedamų pastangų išnaudoti kiekvieną galimą proą, imant ir kultūrinio pasikeitimo programą, bandyti išgauti bendrą pripažinimą sovietų valdymo Baltijos Valstybių. Pažindamas šią taktiką Departamentas budriai reaguoja kada tas bandoma padaryti. Jūsų laiške suteiktos žinios prisidėjo prie mūsų supran-

timo sovietinių pastangų apimtį bei Jūsų organizacijos laikysenos jų link.

Vienas vėliausių sovietinių bandymų paveikti Amerikos nuomonę dėl sovietų valdymo Baltijos valstybėse įvyko rugsėjo mėnesį, kai sovietų ambasada pristatė mūsų įstaigai radijo programą apie Baltijos valstybes transliuoti per Amerikos radijo stotį pagal JAV-SSSR Kultūrinio pasikeitimo Sutartį. Laikydami nusistatytos politikos, Departamentas grąžino programą, kaip nepriimtina ir protestavo prieš šį sovietų bandymą panaudoti pasikeitimo sutartį paveikti Amerikos viešąją nuomonę, liečiančią JAV politiką. Primenu šį incidentą todėl, jog Departamentas pažįsta sovietų pastangas netik-

(Nukelta į 2 psl.)

Klasės... ir rasės kova!

PASKUTINĖS MUSSOLINIO GYVENIMO DIENOS 3

"AŠ ESU VIENIŠAS..NET ŠOFERIS MANE APLEIDO..."

-- Ponai, norėčiau sužinoti sąlygas, kurias esate pasiruošę man padiktuoti.

Arkivyskupo privačiame salione Mussolini šiais žodžiais pradėjo diskusijas su Išlaisvinimo Komiteto nariais, lyg būtų pirmininkavęs ministerių kabinetai ar didžiąjai fašistų tarybai. Yra įpročių, kurių negalima lengvai nusikratyti.

Pro langą iš kiemo girdėjosi automobilių motorų ūžimas ir komandos vokiškai bei itališkai. Komiteto nariai pažūrėjo į Mussolini. Jų žvilgsnyje nebuvo neapykantos. Labiau nustebimas, kad šią valandą jie yra su Mussoliniu.

Gen. Cadorna į dučės klausimą atsakė pirmasis, tuoj perduodamas žodį advokatui Marazzai, nes tai lietė "politinį klausimą".

-- Mes interpretavome Jūsų Eminencijos kvietimą, kaip pasiūlymą be sąlygų, kurį esame įgalioję priimti, -- pasakė advokatas.

Tyla. Mussolini neatsakė. Kiti irgi tylėjo. Kaip vėliau Lombardi pasakojo, Mussolini atrodė sunkiai sergąs.

Pagaliau dučė nutarė prašyti kai kurių garantijų fašistams, kurie patys pasiduos.

-- Mes pažadame jiems karo belaisvių garantijas.

-- Kieno vardu tas pasižadėjimas bus duotas?

-- Išlaisvinimo Komiteto ir sąjungininkų vardu.

Diskusijos buvo tęsiamos ne-

sikarščiuojant. Po valandos atrodė, kad jau beveik susitarta. Kardinolas Schuster apleido salioną, kad davus įsakymą paruošti kambarį, kur Mussolini galėtų praleisti pirmąją naktį kaip karo belaisvis. Čia tikėtasi jį apsaugoti nuo žmonių keršto, kol atvyks sąjungininkai. Tie, aišku, jį teistų, bet kai Mussolini neįsitraukė karo nusikaltėlių sąrašą, jis nieko blogo negalėjo tikėtis.

Staiga maršalas Graziani sujudėjo kėdėje:

-- Mes nepasirašysime susitarimo be vokiečių, nes ištikimybė sąjungininkui yra garbės reikalas.

-- Apie garbę prašome čia mums nesakyti pamokslų, -- saušai pastebėjo adv. Marazza.

Maršalas Graziani norėjo kažką atsakyti, bet gen. Cadorna jam nedavė laiko atidaryti burnos ir be ironijos pastebėjo:

-- Jūsų rūpestis dėl vokiečių nereikalingas, nes jie jau seniai su mumis veda derybas, nesi-

klausdami jūsų.

Mussolini veide pasirodė nustebimas. Tuo metu kambarin

šėjo kardinolas ir patvirtino, kad tiesa, jog vokiečiai yra pradėję derybas su rezistencija.

Mussolini ir kiti fašistai nenorėjo tikėti, tad kardinolas rado reikalo patikslinti, jog tose derybose jis esąs tarpininku, norėdamas išgelbėti tūkstančių žmonių gyvybes. Jis liepė sekretoriui paieškoti pasitarimų dokumento.

Sekretorius, atnešęs dokumentą, mirties tyloje perskaitė vokiečių pasižadėjimą nuginkluoti fašistinę miliciją ir jos narius atiduoti sąjungininkams kaip karo belaisvius.

Mussolini įraudęs pašoko ir, drebėdamas iš pykčio, suriko: -- Jie su mumis visad elgėsi kaip su šunimis ir į pabaigą dar mus išdavė!

Ir atsisukęs į Išlaisvinimo Komiteto narius pasakė:

-- Aš sutinku su jūsų sąlygomis. Bet prieš tai noriu pamatyti vokiečius. Aš noriu jiems pasakyti, ką apie juos galvoju. Šią išdavystę aš noriu mesti į veidą tiems žmonėms, kurie eilę metų mus vadino išdavikais. Po to aš grįšiu ir pasirašysiu ką tik jūs norėsite.

Ir dideliais žingsniais Mussolini pradėjo žingsniuoti prie durų. Kardinolas stengėsi jį sulaukyti. Laikrodis rodė 7 val. 15 min. vakaro.

-- Jis grįš, -- pastebėjo kardinolas, -- kai pats įsitikins, kad vokiečiai jį apleido.

Milano prefektūros kiemas atrodė panašus į skruzdėlyną ku-

rin kas nors būtų įpylęs rūkšties. Kieme, koridoriuose, salionuose visur buvo pilna vokiečių ir fašistų, kurie bėgiojo iš vienos į vietą. Mussoliniui išlipus iš automobilio, kurio jis buvo nuvažiavęs pas kardinolą, vokiečių generolas, komandavęs įgulai, prisistatė pasiūlydamas duoti palaidą, jei Mussolini norėtų išvykti.

Mussolini piktai pasitiko, reikdamas, kad vokiečiai yra išdavikai. Jis įžeidinėjo generolą šiam stovint išštempusiam.

Kas toliau dėjosi?

Čia liudininkų pasakojimai nesutampa. Pagal vieną parodymą Mussolini tuoj priėmė prefektą, atskubėjusį iš kardinolo su žinia, kad komunistai ir socialistai atsisako patvirtinti garantijas, kurias davė gen. Cadorna ir jo draugai. Jie norį Mussolini atiduoti teisti ne sąjungininkams, bet liaudies tribunolui. Prefektas maldavo Mussolini nerizikuoti galva.

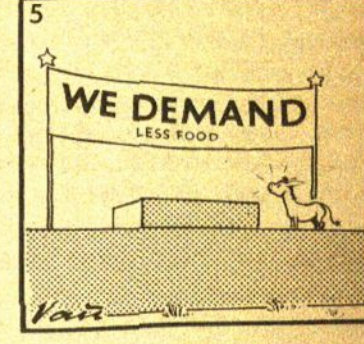
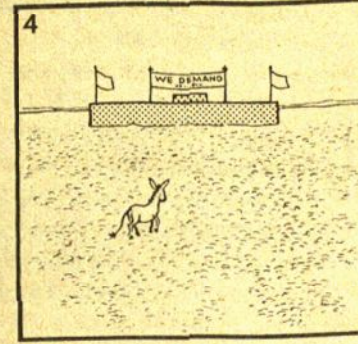
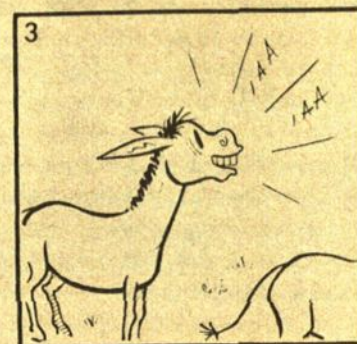
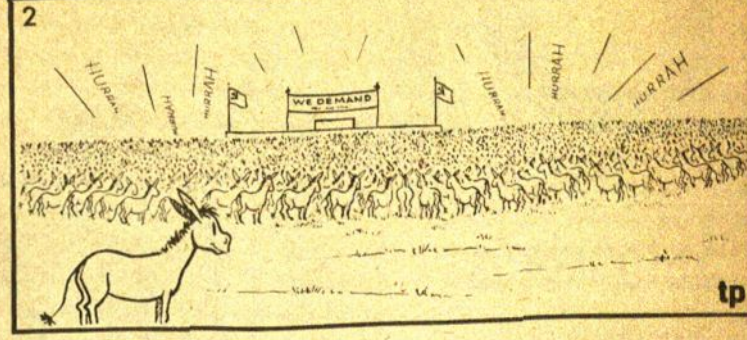
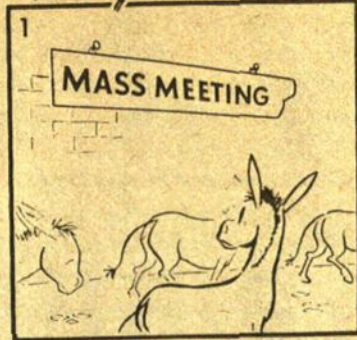
Kiti sako, kad Mussolini, po susikirtimo su vokiečių generolu, staiga apėmusi apatija. Jis sunkiai susirgęs, nekveipė dėmesio kas aplink jį dedasi, nesiimdamas jokio sprendimo.

Trečioji versija sako, kad Mussolini grįžęs į prefektūrą sušaukė savo ministerius bei aukštuosius pareigūnus ir pranešė jiems, kad vyksta į Comą.

Kaip ten bebūtų, rezultatas tas pats. 1945 m. balandžio 24 d. 8 val. vak. jis atsisakė derėtis su rezistencija. Gal būtų kalbėdamasis pas kardinolą įsitikinęs Išlaisvinimo Komiteto bejėgiškumu įvykdyti duotus pasižadėjimus. Pagaliau, pasiduoti Komitetui reikškė pasiduoti sąjungininkams, ko jis nenorėjo, nekartą kartodamas, kad geriau mirti, negu pasiduoti į amerikiečių rankas. Tad vakare iš prefektūros kiemo išvyko didelė vilkstinė automobilių. Prieky važiuojo prefektas, apsilikęs juodu odiniu švarku su automatu po pažastimi. Užpakaly buvo asmeniškai Mussolini automobilis Alfa-Romeo. Dučė buvo uniformoje, bet be ženklų. Dar toliau sekė šeši automobiliai su aukštaisiais fašistų pareigūnais ir du šarvuoti automobiliai, kuriuose sėdėjo vokiečiai, vadovaujami lt. Birzer ir italų juodmarškiniai. Dar sekė keiliasdešimt privačių automobilių, kuriuose buvo fašistų pareigūnų giminės ir draugai, viso apie šimtas asmenų. Visi bėgo išsigandę. Pačiame gale važiuojo sunkvežimiai, prikrauti lagaminų ir dokumentų. Ten buvo ir valstybės iždas: du bilijonai lirų ir 15 milijonų frankų.

Viename vilkstinės automobilyje buvo ir Mussolini meilužė Clara Petacci, kuri nutarė nuo jo nesiskirti, su savimi pasiėmusi visas savo brangenybes ir 45,000 šveicariškų frankų. Vilkstinė pasukus Come keliu, Milano priemiesčiuose jau vyko kautynės tarp partizanų ir fašistų. Come buvo pasiekta 9 val. vak., kur Mussolini pasiliko tik 7 valandas. Jis atrodė nervingas ir piktas kaip niekad. Vidurnaktį jis parašė žmo-

Finky

nai laišką:

"Brangioji Rachele, atėjo lemiamoji fazė mane gyvenime ir užverčiamas paskutinis puslapis mano knygos. Mes galbūt daugiau nebeapsimatytime, štai kodėl aš tau rašau šį laišką.

-- Nieko daugiau nebėra. Aš esu vienišas... Net Cesarotti, mano šoferis, irgi mane paliko.

Ir baigdamas pasikalbėjimą jis dar pasakė:

-- Rachele, jūs turite pradėti

naują gyvenimą, aš gi turiu sekti savo likimą.

Kitame numeryje: DUČE SUIMAMAS IR NEI VIENAS VOKIEČIS NEUŽSTOJO...

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* POPIEŽIUS POVILAS VI, triumfališkai sutiktas Romoje, grįžus iš istorinės kelionės Šventojoje Žemėje, pareiškė, kad toji kelionė gali turėti nepaprastą istorinę reikšmę. Ji galinti nužymėti pradžią didžiųjų bažnyčios ir žmonijos laimėjimų. Popiežius, matomai sujaudintas įvykiu, dar pažymėjo, kad praėjus šimtmečiams, jis turėjo progos nuo širdžios dvasioje su Konstantinopolio patriarchu pasikeisti taikos ir broliškumo jausmais.

Italijos vyriausybės atstovams Romoje pasitinkant popiežių, ir socialistas Nenni pabučiavo jo žiedą.

* JAV NUMATO 1964 metais sumažinti savo karių skaičių Japonijoje 8 nuošimčiais. Tai paliešų 3,500 karių.

* PRANCŪZIJA VYSTO antikomunistinę propagandą Vietnamo filmomis, ryšiais mokyklose ir kultūrinuose sluokniuose, remiant tą propagandą neutralumo motyvais, JAV nusiskundžiama, kad siunčiamoji Vietnamui parama (po 1,5 mil. dol. į dieną) panaudojama prekių importui iš Prancūzijos apmokėti.

* SENASIS JAV PREZIDENTŲROS PATARĖJŲ IR ASISTENTŲ ŠTABAS jaučia smarkų jų įtakos mažėjimą. Jau neabejojama, kad tą štabą turės apieisti Harvardo istorikas A. Schlesinger. Jo vietoje numatomas taip pat istorikas -- E.F. Goldman, bet jau iš Princeton universiteto.

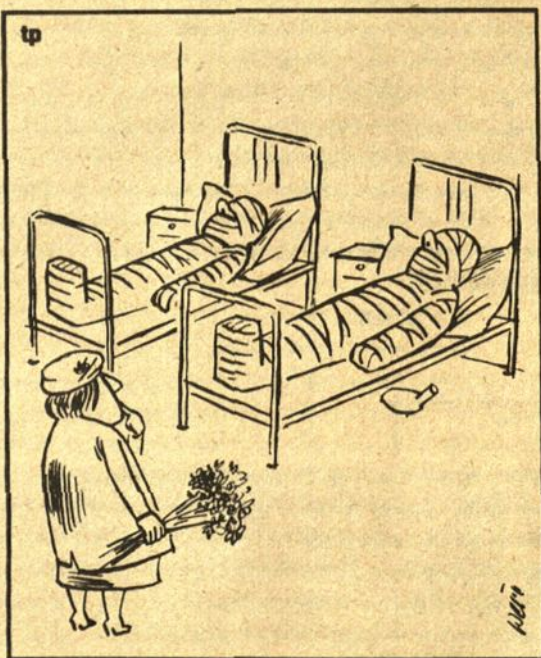
JAV nepakeitė...

(Atkelta iš 1 psl.)

Išai naudoti pasikeitimus ir bandyti išgriaužti tvirtą JAV užsienio politikos pamatą...

Leiskite man dar kartą užtikrinti Jus, kad JAV derybininkai dėl naujos pasikeitimo sutarties su SSSR bus gerai susipažinę su sovietine Pasikeitimo Sutarčių naudojimo istorija, ir kad jie, kuomet reikals iškilis, iš naujo pareikš tvirtą nusistatymą, jog JAV nepripažįsta neteisėto Sov. Sąjungos Baltijos Valstybių užkariavimo. Dėkui už Jūsų susidomėjimą šiuo reikalu. Su pagarba (p) Ralph A. Jones, Deputy Director Soviet and Eastern European Exchanges Staff".

ŠYPSENOS * ŠYPSENOS * ŠYPSENOS

Be žodžių...

KAUNE į muzikos instrumentų krautuvę įeina pirkėjas ir paprašo smuiko stygų.

-- Kokių norėtumėte? -- klausia pardavėja.

Pirkėjas patraukia pečiais.

-- Štai stygos D, stygos A ir stygos E..., -- bando paaiškinti pardavėja ant stalo išdėstydama stygas.

Pirkėjas nežiūrėdamas pasiima porą stygų ir prašo suvynioti. Suintriguota tokiu pirkėjo nerūpestingumu, pardavėja klausia, kokią muzikos instrumentui reikalingos šios stygos.

-- Jokiam, -- atsakė pirkėjas. -- Paskutinį kartą batraiščius pardavinėjo prieš porą metų ir manieji visai suplyšo.

Malonus metas ... kiekvienu metu ... kai atkemsate Stroh's alaus bonką. Ragaukit, ką ugnimi darymas suteikia alaus skonui. Stroh's yra lengvesnis, švelnesnis ir labiau gaivinas alus. Laikas pasiimti vėsus, gaivų stiklą Stroh's - vienintelį alų Amerikoje daromą ant ugnies.

THE STROH BREWERY COMPANY, DETROIT 26, MICHIGAN

DIRVA

THE LITHUANIAN
NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

NUTARIMAI IR LŪKESČIAI

Lietuvių organizacijų gyvenime įprasta paskelbti viešumai savo posėdžių, suvažiavimų nutarimus, rezoliucijas, suvažiavimo metu skaitytas paskaitas ir sveikinimus. Po to lengviau gali atsikvėpti tiek rengėjai, tiek ir visi dalyviai. Atrodo, kad įdėtas darbas į suvažiavimo suruošimą, nutarimų pravedimą ir po to gerą subaliovojimą apvaidinuoja "veikla", apie kurią tiek daug kalbame, rašome ir kartais pasibaram. Jei dar pridėsime, kad po suvažiavimo nutarimų vykdymą perima nauja organizacijos vadovybė, būvusiems rengėjams prasideda tikrosios atostogos. Gi naujai vadovybei nieko kito nelieka, kaip vykdyti vieną iš skubiausių ir aktualiausių nutarimų -- ruošti sekančiam suvažiavimui...

Visų tų suvažiavimų yda pasireiškia dideliame susmulkėjime ir dalyvių noruose nepraleisti nenutartos ir neužfiksuotos nei vienos detalės, nei vienos smulkmenos, kitaip sakant, kiekvieno individo kad ir menkiausias idėjos ar pasiūlymo. Tų visų idėjų subendrinimas ir suvedimas į "generalinę liniją" priklauso nuo rezoliucijų komisijos sugebėjimo. Bet kartais ir to sugebėjimo neužtenka, nes nėra pakankamo pasitikėjimo, kad naujoji valdyba iš "generalinės linijos" nepasieks vykdyti tik tai, kas jai atrodoys lengviausiai "nugalima".

Mūsų statistikos specialistai ir gabūs archyvarai -- jei galėtų meti suskaičiuoti, kiek organizacijų turėjo savo suvažiavimų per paskutinį dešimtmetį, jei galėtų išliuoti pagal tų organizacijų specifinį pobūdį jų tikslus atitinkančias nutarimų specifikacijas ir jei bent po vieną tų nutarimų būtų įgyvendinta, mūsų visuomenė šiandien neturėtų pusės tų rūpesčių, kurių vis dar turi.

Gyvenimas rieda savo keliu. Ko organizuotame visuomenės gyvenime neatsiekėme, sunku bepasyti. Lygiai kaip vienu kitu straipsniu laikraštyje sunku pakeisti nusistovėjusią rutiną.

O vis tik, laikraščiuose pasitaiko skaityti visai priimtini ir labai gyvenimiškų idėjų ir faktų, iš kurių turėtume pasimokyti. Nelaimė tik ta, kad tos idėjos ir faktai ne visuomet pasiekia tų ausis, kurioms tai skirta.

(J.Č.)

LAISKAI

MAN PATINKA...

Eilė mano pažįstamų Dirvos skaitytojų, kurie visad su dėmesiu perskaito V. Meškausko komentarus, vienbalsiai yra ne kartą pasisakę, kad V. Meškauską visiškai pelyntai tenka skaityti labiausiai apsiskaiciusiu ir lanksčiausiai protaujantiu politiniu komentatoriumi visoje lietuviškoje spaudoje. Ar visad V. Meškauskas savo išvedžiojimuose būna teisingas -- būtų labai sunku ir prisiminti, kadangi jis yra praeityje palietęs tokią gausybę temų, kad net ir labai gerą atmintį turįs jo kritikas negalėtų prisiminti visų jo išvedžiojimų. Vienas iš V. Meškausko kritikų -- H. Žemelis, Dirvos Nr. 146 pastebi, kad didelis procentas V. Meškausko komentarų yra per daug iš lietuviško taško ir komentatorių "vis dažniau ir dažniau nušneka"...

Vieno skaitytojo nuomonė dar nėra daugelio skaitytojų nuomonė! Apie V. Meškausko komentarus man teko ne kartą ir ne du su skaitančiaisiais išsikalbėti. Jų tarpe būta ir demokratų ir respublikonų ir nepriklausomųjų. Tačiau V. Meškausko adresu tuo atžvilgiu visų nuomonė buvo labai vienoda -- jis lietuviškasis Lippmannas (V. Rastenio terminu). Man gi, iš savo pusės norėjęs pridėti, kad W. Lippmanui būtų labai ne pro šalį susitikti su V. Meškausku ir vienu ar kitu politiniu reikalu plačiai išsikalbėti. Seku V. Meškauską -- seku ir W. Lippmanną. Ir vėl mano nuomone: ar iš lietuviško, o gal daugiau iš mano prigimto taško žiūrint -- W. Lippmannas irgi labai dažnai nušneka... Tačiau niekas nedrįstų jo kaltinti, kad šis tik iš amerikietiško taško į viską težiūri. Mano gyvenamajame mieste yra laikraštinis, kurio politiniai komentarai ir vedamieji yra daug lietuviškesni (jei taip būtų galima vaizdingiau išsireikšti) ir drąsesni net ir už V. Meškausko išvedžiojimus. To laikraščio mintys ir nuomonės vidaus ir užsienio klau-

sima yra tokios artimos ir savos lietuviškai nuomonei, kad keletas mūsų miesto lietuviškų "komentatorių" priėjo išvados, kad čia rašo žmogus su V. Meškausko jūtimais...

Aš nedrįščiau tvirtinti, kad V. Meškauskas visuose savo išvedžiojimuose ir spėjimuose buvo ir bus visada teisingas, o tačiau drįščiau sakyti, kad jo mintys yra visad patrauklios, lanksčios ir lietuviškai galvojančiam asmeniui visad artimos. Jei ateityje kurlam nors lietuviškam veiksmui, ar kokio nors veiksmo "prezidentui" reiktų kur semtis sau išminties ar patarimo kokiems nors nekasdieniškais politiniais klausimais -- kreiptis pas lietuviškąjį Lippmanną, prisimindami, kad neseniai prez. Johnsonas tokio patarimo ieškojo pas amerikietiškojį Lippmanną!

V. Šarka
Omaha

MAN NEPATINKA...

Tuojaus po prezidento J.F. Kennedy laidotuvių, kada visas pasaulis dar tebebuvo giliam liūdesyje, sukrėstas nepaprastai žiauraus ir tragiško įvykio, p. V. Meškauskas parašė straipsnį Dirvoje "Politikavimas po laidotuvių".

Perskaitęs šį straipsnį pagalvojau, kokios gi širdies yra šis p. V. Meškauskas. Nes čia jau nebėra politinis, bet žmogiškumo klausimas.

Labai malonu buvo perskaicius p. H. Žemelio laišką Dirvoje, kad atsirado toks "narsuolis", kuris išdrįso p. V. Meškauskui atsakyti. Gi pastarasis paskubėjo tame pačiame numeryje paaiškinti, kad jis žinąs ką rašas, nes labai daug skaito.

Neisiu į visokius laikraščių bei žurnalių komentarus, nes manau, kad dauguma Dirvos skaitytojų, pakankamai apsiskaicię, kad žinotų jog p. V. Meškausko skaitymo metodas yra vienpusiškas. Laisvame krašte gyvenant, ypač tomis tragiškomis dienomis, rodosi, kad p. V. Meškauskas daug darbo įdėjo surasdams tuos kelis straipsnius, kuriuos pabrėžia Dirvos 146 numeryje, atsakydamas p. H. Žemeliui.

Dr. V. Vygantas, tarptautinės katalikų studentų organizacijos "Pax Romana" pirmininkas studentų suvažiavime New Yorke kalbėjo apie tarptautines studentų organizacijas. G. Peniko nuotrauka

II IŠPRANAŠAVO PREZIDENTO KENNEDY MIRTĮ

Po prezidento Kennedy nužudymo, Amerikos konservatyvių katalikų savaitraščio "The Wanderer" skaitytojai prisiminė ką tai jau skaitė apie šį įvykį anksčiau to laikraščio skiltyse. Jie neklydo. Dar spalio 31 dienos laiško skyriuje amerikietė rašytoja Taylor Caldwell išpranašavo, kad komunistai gali nužudyti prezidentą Kennedy.

Wanderer redaktoriumi 1963 m. spalio mėn. 31 d. ji rašė: "Aš buvau giliai sudominta Sheldon Emry'o aprašymu (Wanderer Forum, spalio mėn. 17 d.) kad daugybė kareivių, valstijos policininkų, helikopterų, buvo sumobilizuota prezidentui Kennedy besilankant Duluth. Tai nepaprastai pranešimas, keliantis nerimą, nors ir ne dėl tos patvies, ties, kurią Emry patiekia: "Kennedy dabar parodo jėgą kariais, kurios jis nėra atvirai rodęs anksčiau".

Dėl daugelio priežasčių aš manau, jog "Kennedy dabar rodo jėgą"... Vos prieš keletą mėnesių Kennedy mielai maišėsi miniose, spausdamas rankas, vaikščiodamas tarp žmonių, nekreipdamas dėmesio į savo slapotosios tarnybos vyrus, palikdamas juos užpakaly. Tad kodėl tokia staigi permaina?

Pirmoje eilėje -- pasaulis kas dieną ir net kas valandą stipriau ir labiau kunkuliuoja ir verda. Šis faktas laikraščiuose pasirodo tik mažuose straipsneluose: atrodo, jog spauda yra atsargi dėl šios baisios padėties, ir jau vien tai neramina. Visiškai aišku, jog Kennedy supranta, kad taikos nesimato, ir kad padėtis liečianti komunizmą, darosi vis labiau gresianti. Kas metai aš gaunu iš savo skaitytojų šimtus laiškų iš viso pasaulio, net iš už geležinės uždangos. Pastaruoju metu laiškuose yra pilni nerimo, pilni nuojautos kokios tai artėjančios nelaimės. Mano giminių Airijoje ir Anglijoje laiškuose parodo didį nerimą. Atrodo lyg laisvi žmonės visur "jaučia" baisią gresmę, nors prieš keletą mėnesių jiems atrodė šiek tiek juokinga Amerikos pažūta į Rusiją. Žmonės turi instinktus, lygiai kaip ir žemesni gyvuliai, ir, bent man yra visai aišku, žmogaus instinktas visur pasaulyje yra sužadintas.

Man gi skaitant priešingų p. V. Meškausko metodu, labai patiko vienas laiškas, atspausdintas Time žurnale, kurį cituoju: Aš už J.F. Kennedy nebalsavau, bet šis žmogžudys nužudė MANO prezidentą.

Todėl išvadoje siūlyčiau p. V. Meškauskui nuvažiuoti į Dallas, Texas ir uždėti laurų vainiką ant Oswald kapo, nes ir aš laikraščio nuotraukoje mačiau, kad jo kapas jau kelis vainikus turi...

Patarčiau daugiau nerašyti iš "lietuviško taško" į Dirvą tokių straipsnių, kuriais galime nustoti daug Dirvos skaitytojų.

Lionginas Izbickas
Boston

namas baimės. Mes visi žinome, jog nėra žemėje vietos, kur šiandien nebūtų prislopinto chaoso arba atvirai matomo pavojaus, kur nėra žygiuojančių karių, karo ar įtampos.

Kiekvienoje Vakarų valstybėje Laisvės ir Dievo priešai yra visur. Labai galimas dalykas, jog Kennedžiui gresia iš jų asmeninis pavojus, nors tai nėra minima spaudoje. Tikrumoje ne tik galima, bet ir labai įtikėtina. Mūsų krašte prezidentai buvo nužudyti ir anksčiau, ir ne taip baisiais laikais. Mūsų priešų tarpe yra daug pamišėlių. Aš gaunu nemažai prokomunistinių ir "liberalinių" periodinių leidinių, ir kai kurie gana stipriai kursto prieš Kennedy. "Liberalų" leidiniai ir kai kurie mūsų vadovaujantys mėnesiniai žurnalai -- yra pilni įtūžimo prieš mūsų prezidentą. Atrodo, jie tikėjosi, jog jis sugrąšius konstituciją ir įves kokią nors užmaskuotą komunistinę diktatūrą (Jie tai vadina "progresu") Jisai juos apvylė, ir jokia istorija nėra peršlykšti ir jokia pasijuoka perbiuri spausdinti jų puslapiuose. Jo tėvai, žmona, vaikai, broliai ir seserys išjuokiami daugelyje "liberalų" spaudos leidinių. Tas gali būti naujiena daugeliui mano brolių ir seserų konservatyvių. Kadangi ta mūsų plačiosios spaudos dalis yra Maskvos įtakoje, galima lengvai įsivaizduoti kai kurių tų leidinių nuotaiką. Ir ta nuotaika lengvai gali uždegti beprotį.

Jau vien tik faktas, kad Kennedy, atrodo, dabar yra taip stipriai saugomas, turėtų sukelti mūmyse nerimo, nežiūrint ar mes sutinkame ar nesutinkame su prezidentu politikos klausimuose. Mus turėtų nukrešti šurpas vien tik pagalvojus apie Kennedy nužudymą, nes to pasekos Amerioje būtų baisios, ar bent jau sukeltų netvarkos.

Be to yra "provokatorių" agentų" kuriems labai patiktų toks "atsitikimas". Aš žinau: aš skaitau kai kurių jų literatūrą. Jei

kas nors blogo nutiktų Kennedy, juos nudžiugintų ir patarnautų jų piktims tikslams. Aš jau esu pasiuntusi spaudos pavyzdį Teisingumo Departamentui, kur tiesiog siūloma mūsų prezidentą nulinčiuoti.

Pagaliau -- vietoje nerimauti -- gal geriau mes turėtume būti nuraminti žinia, jog mūsų prezidentas yra saugomas taip stipriai, kaip p. Emry apsaoko -- nesvarbu, ar mes demokratai ar respublikonai, Bent mane tai nuramina."

DIRVOS NOVELĖS KONKURSUI rankraščiams paskutinė data 1964 m. kovo 31 d.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiu įteikti data: 1964 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant priedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavardė, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neaplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1964 m. Dirvos pavasario šventėje. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIUOTIEJI RANKRAŠČIAI gražinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti. Jos sudėtis ir vieta bus paskelbta Dirvoje vėliau.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS

Mutual Federal Bendrovės rekordas

MOKAME

4 ¹/₂ %

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

AKIMIRKOS

Bronys Raila

Sunku nupūsti dulkes

"Pro mus praėjo karas ir mūsų, ir emigracija, daugelį metų mes negirdėjome nieko kito, tik tai šurkščius žodžius, juose mes neminėjome širdies, tikrai ne"... Nejaugi?

Tikrai pro mus praėjo karai, mūsų, emigracijos ir uraganai šurkščius žodžių, ir per visus tuos laikus mes ne tik gyvenome baimėje ar neapykantoje. Juk kartais džiaugėmės, turėjome drąsos pasiryžimam, mylėjome. Žmonės ne tik žuvo ir mirė, bet ir gimė. Ir meilės būta, ir vedybų, ir krikštynų, ir pačių saldžiausių nuodėmių. Ir širdis draugystės tvaksėdavo, ir ją dažnai minėdavome, tikrai taip. Ir mūsų broliai sukojavo ne vieną šaunų laisvės mūšį, palikdami atminimą ilgiems amžiams. Ir buvo vis tokių, kurie ir juodžiausiom vailandom nenusitodavo vilties, nes jų širdis vis kalbėjo: myliu tėvyne ir laisvę, ir dėl jų net gyvybės man negaila. Tikrai taip.

Tai pavyzdys, kaip apie tuos pačius dalykus nevienodai gali kalbėti du žmonės, ir galbūt kiekvienas turėdamas lygiai nuosirdumo ir teisybės. Pirmasis -- tai poetas, anų žodžių autorius Juozas Krūminas. Antrasis -- tai analitikas ir skeptikas, proziškas tikslumo ieškotojas, šių eilučių autorius. Taigi, yra krosnių kūrėjų, yra ir kaminkrėjų.

Su pasigėrėjimu perskaičiau mano mėgiamo poeto Juozo Krūmino didelį, pusketvirtą šimto puslapių romaną "Šeštasis medis", kurį, dešimtmėčiui su viršum praėjus nuo autoriaus mirties džiūviniukų sanatorijoje Vokietijoje, dabar išleido londonišké Nida. Tikrai smagu, kad šio gausaus rašytojo paskutinis ir priešmirtinis stambaus prozinio veikalo rankraštis išliko ir dabar visiem laikam yra pateiktas lietuvių literatūros viešumai.

Prozinis jis tik savo išvaizdos forma. Iš tikrųjų jis artimesnis ilgai poemai, parašytai ne eilėraštinė kalba. Net ir taip daugybė romano sakinių bei pasąžių, jeigu juos suskirstytumė eilėraštinė eilutė, savo poetiškumui būtų beveik sodesnės už visą eilę kitų autorių dabar prirašomų poezijų.

Juozo Krūmino "Šeštasis medis" temos atžvilgiu priklauso nebe naujai ir jau pusėtinai subanalintai mūsų tremties beletristikos pramonei, kur kiekvie-

nas braižytojas išsibraižo vis tą pačią su mažais pakeitimais beveik panašią schemą:

-- Buvo laisva Lietuva, kai kurie žmonės vargo, smetonininkai lėbavo, prislėgta opozicija pyko ir svajoję išsivaduoti, bet visi buvo laimingi, atėjo bolševikai, tada žydai ir arkliavagai pakėlė galvas, viskas apsigvertė aukštytyn kojom, herojų uždarė kalėjimą ir žiauriai kankino, atėjo baisūs biželis, seni tėvai ir mylimoji Aldona gyvuliniais vagonais buvo ištremti į Sibirą, herojus per plauką išliko gyvas ir išsilaisvino, jis smarkiai sukojavo partizanų sukilime, po to galinėsi su nacių okupantais, paskui sunkiausiais būdais pabėgo į Vakarus, iš ten panuobodžiavęs D.P. stovyklose atvyko Amerikon, vis skaudžiai tebesilgi mylimosios Aldonos, veda naują Gražiną ir už Sibire pasimirusius tėvus per kiekvienas Vėlines užperka mišias pas savo parapijos kelboną...

Sic transit gloria mundi! Krūmino romane ši tradicinė schema turi du skirtumus.

Pirma, jo herojus studentas Jonas Vindeikis patenka į kalėjimą dar smetoniniais laikais, bet jau bolševikų įgulas įvedus (mūsų policijos jis buvo sučiuptas prie sutartos vietos, "šeštojo medžio", kur jis rausvų kombinatorių prikalbėtas nuėjo vidurnaktį paimiti paslėptą komunistinių proklamacijų pundą). Taigi, netrukus jis buvo išlaisvintas iš smetoninio kalėjimo, kaip liaudies didvyris, ir paskiriamas į aukštąją bolšių tarnybą. Bet "baisusis biželis" ir kitos okupantų bei moterų niekšybės jį taip sukrečia, kad prasidėjus karui ir sukilimui jis nebėga su draugais į Rusiją. Pasilikęs, kurį laiką baimingai klaidžioja miškuose ir ūkininkų pakluonėm ir pagaliau vieną kartą pamato: -- "Esu atpažintas ir žuvs"...

Antrasis skirtumas žymiai įdomesnis ir sudaro šio romano turinio gal didžiausią vertę.

Herojus priklauso mūsų šio žanro literatūroje dar nenuvilkotai grupei -- socialistam revoliucionieriam, arba eseram, arba konkrečiai mūsų gimnazistų ir studentų judėjimui anuomet žinomam aušrininkam. Ši mūsų socialistų negausi ir populiaresnė

bemaž tik inteligentų tarpe atplaiša buvo aiškiai atneštinė iš 19 amžiaus Rusijos "liaudinių" bei socialinių sąjūdžių. Ji buvo antikomunistinė ir ne marksistinė ir jos vėliausia ideologija susidėjo iš dviejų pradų -- socializmo ir individualizmo. Aišku, tai buvo sunkokai derinama ir daugiau etinė bei poetinė simbiozė, tolydžio nykusi realiosios politikos dirvonų grumtuose.

Kad prasidedant antrajam Nepriklausomybės dešimtmėčiui ji buvo dar gyva, visuomenė patyrė iš tos studentų aušrininkų grupės trijų vyrų savarankiškai surošto kruvino atentato prieš min. pirmininką prof. A. Voldemarą. Po to ji, be abejo, skaudžiai nukentėjo, ir būtų juokinga tuo stebėtis ar piktintis. Kai kurie areštuotieji kolegų kalėjime išviro bolševikais (kaip garsioji pirmojo bolševikmečio "passionarija" Mikasė Navikaite-Meškauskienė), kiti socialdemokratai, treči laikėsi vienišai, arba visai pasyviai, ar partizanavo, kaip kas išmanė. Vienas iš tokių buvo romano herojus studentas Jonas Vindeikis, tik jis daugiau domėjosi languotais sijonais, negu revoliucijom. Vienas iš tokių eserų, berods, buvo ir pats autorius Krūminas. Ir šis romanas neabejotinai kiek turi jei ne tikrų istorinių, tai psichologinių autoriaus autobiografinių bruožų.

Kelis metus Panevėžio gimnazijoje priklausęs aušrininkam ir porą metų dargi pirmininkavęs jį kuopai, aš arčiau pažinau tų jaunų idealistų sielas ir net šian dien tebejačiu jiems atlaidžios simpatijos. O žymiausias ir gausiausias tos grupės poetas Kazys Boruta man vaikystėje ilgai atrodė siektinu ir nepasiektu pavyzdžiu. Krūmino romanas puikiausiai perduoda tų eserų, ar aušrininkų dvasios dramą pirmuoju bolševikmečiu.

Deja, perduoda labai jiems nedėkingai, per graudžiai, gal net nebetisingai. Nes vyriausias herojus nupieštas toks silpnavaalis, toks jau me-me, plius dar sutuštybės, pavydo jausmais ir noru "pasirodyti" bet kokia kaina! Ne, ne, jo tikrai negalima laikyti tipingu tos srovės charakterio reiškėju.

Bet herojaus silpnavaališkumas dar nereiškia Krūmino romano

Roselando šeštadieninės mokyklos Kalėdų egltės programos dalyviai su mokytojais ir Kalėdų seneliu. Pirmoji eilė iš kairės: V. Vilkas, G. Lazauskaitė, L. Lazauskas, G. Reinytė, R. Tamošiūnaitė, B. Weidmanaitė, D. Ūsevičiūtė, K. Kancevičiūtė, S. Kancevičius, Kalėdų senelis dr. S. Tikusis. Antroje eilėje: J. Ūsevičiūtė, A. Vilkas, B. Sadowskaitė, D. Petreikytė, D. Jaraitė, A. Linkutė, M. Kancevičiūtė, T. Tikusis, I. Lazauskaitė, Trečioji eilėje: mok. M. Petrauskaitė, mokyklos vedėjas Juozas Plačas, L. Dagys, A. Jaras, J. Kanas, A. Viktora, Z. Grišmanauskas, G. Plačas, J. Buika, šokių mokytoja Lucija Lazauskienė, J. Lazauskas ir mok. Magdalena Šulaitienė, neseniai atvykusi iš paverptos Lietuvos. Bill Stachmaus nuotrauka

silpnumo. Jei Visagalis taip nebūtų nusikaltęs mūsų literatūrai, per anksti pasišaukdamas savęp šį jauną ir tikrai gabų poetą, tasai būtų užbaigęs vos pradėtą antrąjį romano dalį, ir studento Vindeikio tolimesnius nuotykius būtų pamatę vokiečių okupacijos laikais ir, galbūt, narsesniuosna bruožuosna besikeičiantį jo apgailėtinai ištižusį charakterį.

Savo fabula ir intriga romanas yra pakankamai įdomus, gi savo kalba ir stiliumi, poetine dvasia ir jausmingumu išsiskiriantis, savotiškas, "hamsuniškas". Žinoma, parašytas labai skubant, neišredaguotas, lyg egzaltacijos nuotaikoje, bet visada kažkaip grynai ir jautriai. Pati gražiausia ir Krūmino stiliumi būdingiausia tai 12 puslapių įžanga, po kurios toliau romane, pereinant prie gyvenimo "prozos", nebeišlaikoma tokio pakilimo ir įtampos.

Gal atleisite, jei porą tos įžangos pastraipų čia pakartosiu, -- iš jų taip gerai matyti poetas Krūminas ir jo stilius.

"Taip, tai buvo nuostabios dienos, tada mes mylėjome vienas antrą, nuo to laiko praėjo daugelis metų. Ir kai aš dabar galvoju apie anas dienas -- aš sakau sau: Gyvenimas -- kaip didelis kaspinas: vienas jo galas yra saulėje, kitas šešėlyje, kaip saulė peršviečia šešėlį, kaip aš susigrąžinsiu anų dienų nerūpestingumą ir džiaugsmą? Nes gi tu žinai, kad šitam reikalingas jausmas, taip, toks pat, koks jis buvo anais laikais, o jo nėra, jis pasikeitė, po laiko žingsnių ir žodžių našta jis apkrito dulkėmis -- ne, ne sunku jį prikelti, sunku nupūsti dulkes. Ir ką besakyti -- mes nutolome vienas nuo antro, mes tapome svetimi, daugelis dienų praužė pro mus, tarsi pavasario vandenys..."

Ir kai aš prisimenu šitas dienas ir šituos vandenius, aš kartoju sau: -- Aš nežinau, aš nežinau. Šitam reikia didelio jausmo, o jis apkrito dulkėmis. Tu sakysi -- kartais kyla vėjas ir nupūčia smėlį ir žemes, ir viską. Tikrai, tikrai, jis nupūčia smėlį ir žemes, ir labai dažnai su visu tuo jis nupūčia patį jausmą. Tu įsidėmėk, vėjas pavojingas dalykas, širdis bijo vėjo, tikrai..."

Prisimenu vieną patarlę. Tikrai, tikrai nežinau, ar ji lietuviška ar tarptautinė, ir gal tik Dr.

Jonas Balys žinotų atsakymą. Ji išreiškia moralą: "Jeigu davei arklį, tai pridėk ir balną".

Jei ta patarlė lietuviška, tikriausiai ji nėra sugalvota mūsų baudžiauninkų, o tik bajorų. Tikrai, tikrai, nes kas gi kitas galėjo turėti tiek išdidumo, honoro ir fanaberijos įvertinimo, kiek mūsų plikbajoriai.

Norėčiau tą patarlę pakartoti Krūmino "Šeštojo medžio" leidėjai Jonkasei Nidai Londone: jeigu mum davei arklį (romaną), tai dar pridėk ir balną (Krūmino poeziją ir ypač balades).

Didelis apstas jo lyrinio eilėraščių ir baladžių buvo dar prieškariniame Kario žurnale, o taip pat karo ir pokario periodikoje. Ar nebūtų galima kaip nors tą spaudą dar surasti, iš jos ir iš kitų leidinių atrinkti, kas geriausia? Aš buvau alkoholiškas Krū-

mino baladžių mėgėjas ir tikiuos dar rasčiau naujų šalininkų. Jo išleistas Vokietijoje rotatorium baladžių rinkinys "Sugrįžimo laivas" vis tebeguli pas mane, išmestas į dykumų krantą, jau suglamžytas, apsirūšalavęs ir aplojęs, -- nes tikrai, tikrai daugelį kartų ant to "laivo" puslapių esu rymojęs.

Ne, ne, negalime užmiršti Krūmino baladžių. Jos yra žavios, nemirtingos ir vienos iš geriausių, ką visada turėsime su išgyvenimu skaityti mūsų poezijoje ir kitiems persakyti. Tikrai, tikrai (tariant poeto mėgiama žodžiais)...

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabriku baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PROspect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. VICTory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmadienį ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NES DIVIDENDĄ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NES IS TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 212-1395; Suburban Phone: 656-6330

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA — Liqueur, Import. from Italy... 5th \$5.75
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška... 5th \$3.98
3. NAPOLEON Vermouth, Import. from France... 5th \$1.19
4. Popular GERMAN VSOP Brand... 5th \$4.69
5. PORT, SOUTHERN, RHINE Wine... 5th \$.69

6. ST. REMY BRAND, Import. from France... 5th \$3.98
7. LIEBFRAUMILCH Wine... 5th \$.98
8. BORDEAUX Wine, Red or White... 5th \$.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

- Slėpkis greitai, mano žmona grįžta. ...!

LIETUVOS PREZIDENTAS ANTANAS SMETONA MIRĖ CLEVELANDE 1944 m. SAUSIO 9 Kai New Yorke ruošiasi Lietuvii Seimui

Nors Lietuvos prezidentas Antanas Smetona atvykęs į JAV parbrėžė, kad "važiavau į Ameriką tik todėl, kad žinojau Dirvą ir Karpių", jo apsigyvenimas Clevelande nepriklausė tiesioginiam nuo Dirvos, nors Prezidentas ir rašė Dirvai straipsnius gyvendamas Tabor Farmoje ir paskiau Chicagoje.

Clevelande visa Smetonų šeima apsigyveno po to, kai 1942 metais Julius Smetona, Chicagoje negalėjęs įsikurti mūsų pakeistas kalbėti Vasario 16-tos minėjime, čia gavęs darbą, atsikėlė gyventi.

(A. a. prezidentas Smetona su šeima atvyko į New Yorką per Braziliją, 1941 metų pradžioje. Tautininkai surengė jam iškilmingą priėmimą kovo 13 d. 1941 metais. Tada Prezidentas pasikalbėjime ir padarė tą pareiškimą apie Dirvą ir Karpių).

RUOŠIAMASI LIETUVIŲ SEIMUI NEW YORKE

Prezidentui Smetonai pradėjus veikti lietuvių ir amerikiečių tarpe, Lietuvai Vaduoti Sąjunga nutarė rengti New Yorke Amerikos lietuvių seimą 1944 metų vasario 5 d. Sutartis su Pennsylvania viešbučiu buvo padaryta 1943 metais. Buvo pradėtas platus seimo garsinimas. Prezidentas Smetona to seimo laukė ir jam rimtai ruošėsi. Jo dalyvavimu rėmėsi visas seimo pasisekimas.

Apie Lietuvai Vaduoti Sąjungą Dirvoje jau ne kartą buvo rašyta. Būdingos L.V. Sąjungos įsisteigimo aplinkybės.

Vos patyrę, kad prezidentas Smetona atvyks į Ameriką, opozicijos srovė vadai Amerikos lietuvių Taryboje ėmė spausiti, kad A. Smetona į Ameriką neatvažiuotų ("jis čia nepageidaujamas; čia turi prastą vardą").

Kai atvažiavo, opozicijos spauda užvedė atkaklią kovą prieš jį ir tautininkus. Tas privertė tautininkų atstovą iš ALT išeiti 1941 m. balandžio mėn.

Tą vasarą, birželio 8 d., suvažiavę Tabor Farmoje tautininkai veikėjai, dalyvaujant Prezidentui, J. Tubelienėi, įsteigė Lietuvai Vaduoti Sąjungą.

LVS tuoj ėmėsi plačiu mastu dirbti Lietuvos Nepriklausomybės gynimo reikalais. Rengė Lietuvos prezidentui paskaitas amerikiečių organizacijose, universitetuose; jis buvo priimtas kelių gubernatorių ir miestų burmistrų; spauda dėjo jo pareiškimus apie Lietuvos tragediją ir apie komunizmo pavojų pasauliui.

Didesnėse lietuvių kolonijose Prezidentui apsilankant, suėdavo minios jo paklausyti. Ta proga Lietuvos vadavimo akcijai ir "Timeless Lithuania" leisti sudėdavo gausias aukas. Pav., Clevelande buvo suaukota virš \$400, Detroite virš \$800, Philadelphijoje virš \$600. Aukos plaukė iš visų krašto kampų nuo organizacijų ir pavienių, kur tik pasiekė Dirva ir kiti tautiniai laikraščiai.

Artėją 1944 metai nešė bauginančias žinias apie bolševikų grįžimą atgal į Lietuvą. Tas skatino gerus lietuvių remti viską, ką tik LVS su prezidento Smetonos pagalba užsimojo. Reiškia, jis čia turėjo gerą vardą. Bolševikų pavojus akivaizdoje Lietuvai Vaduoti Sąjunga rengė lietuvių seimą.

K. S. KARPIUS

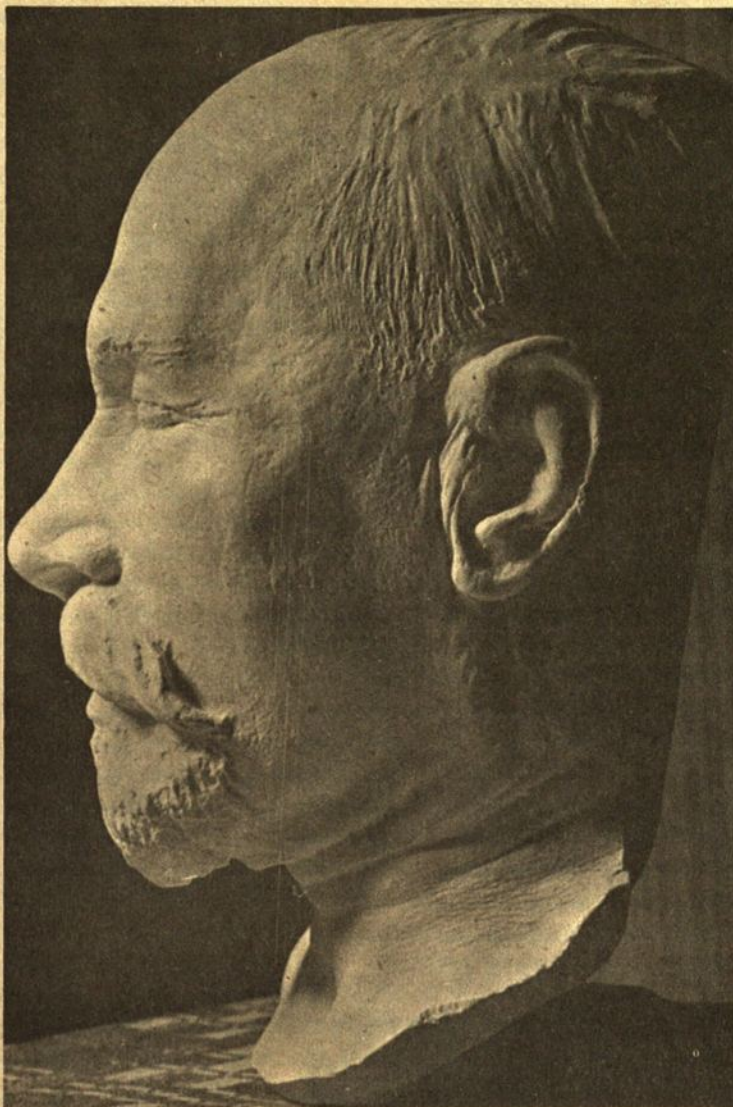
"TIMELESS LITHUANIA"
PREZIDENTAS JOS
NESULAUKĖ

Dr. Owen Norem, buvęs JAV pasiuntinys Lietuvoje, sugrįžęs 1940 metais, parašė savo atsiminimus apie Lietuvą, "Timeless Lithuania" vardu ir ieškojo tai

Londone, universitetų skaitykloms, ir t.t.

Ruošiantis seimui, paskubėtas knygos spausdinimas, norint ją išplatinti seimo dalyviams, kad Timeless Lithuania plačiai pasitarnautų Lietuvos bylai.

Viskas vyko kaip numatyta, kaip ruošiasi -- su vienu skirtumu: po visų savo gerų pastangų seimui ir knygai Timeless Lithu-

Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos pomirtinė kaukė.

knygai leidėjo. Knygos pirmoje dalyje paliesta Lietuvos istorijos bruožai; antroje autoriaus asmeniškai patyrimai ir apmąstymai, amerikonišku požiūriu sveriant matytus lietuvių gyvenime įvykius.

Trečioje dalyje apie Sovietų klastas ir Lietuvos užgrobimą. Knyga buvo Lietuvai naudinga. Tai buvo pirmutinis leidinys amerikiečių diplomato, nušvietusio Sovietų užsimojimą pavergti pasaulį.

Prezidentas Smetona, sužinojęs apie tą knygą, susirūpino, kad ji būtų išleista, tačiau norėjo gauti autoriaus sutikimą patikrinti turinį. Dr. Norem mielai pavedė prez. Smetonai savo rašinį patikrinti. Lietuvai Vaduoti Sąjungos valdyba sutiko knygą išleisti, įteigė Prezidentas ras ją tinkama.

Ir Norem ir prezidentas apsidžiaugė, kad knyga pamatys pasaulį. Lietuvai Vaduoti Sąjunga, gaudama gausų pritarimą Timeless Lithuania išleisti, patiekė pasiūlymą asmenims ir organizacijoms užsiprenumeruoti dvi knygas ar daugiau, vieną sau, kitas padovanoti savo kolonijos valdininkams, skaitykloms, ir tt. Pati LVS nutarė knygą padovanoti, pradedant JAV prezidentu, kongreso atstovams, senatoriams, gubernatoriams, svetimų kraštų diplomatams Washingtonė ir

ania prezidentas Smetona tos knygos nei seimo NESULAUKĖ. O buvo tik keliolikos dienų laikotarpis nuo sausio 9-tos, kada jis mirė, ir vasario 5-tos, kada įvyko seimas ir knyga išleista viešumoms.

SKAUDI, LIŪDNA ŽINIA...
KAS SU SEIMU?

Seimui pasiruošimas ėjo sklandžiai, be kliūčių, nors kitos srovės neapsikęsdamos tautininkų veikla, seimui nepritarė. Rengėjams liko tik pačios seimo darbotvarkės - programos su tvarkymais.

Tam tikslui, 1944 metų sausio 9 d., sekmadienio rytą, Clevelande mūsų namuose, suvažiavo seimo rengimo komisijos nariai su jos pirmininku adv. Antanu Oliu iš Chicago; iš New Yorko buvo Vytautas Abraitis, Juozas Tysliava ir mes vietiniai, Dr. S.T. Tamošaitis, LVS pirmininkas, aš sekretorius ir P. Židrys, knygos leidimo komisijos pirmininkas.

Gerame ūpe, iki pietų manėm paruošę seimo programą, po pietų atsilankys Prezidentas, papasakosim, kaip seimo pasiruošimas eina, pasidalinim mintimis.

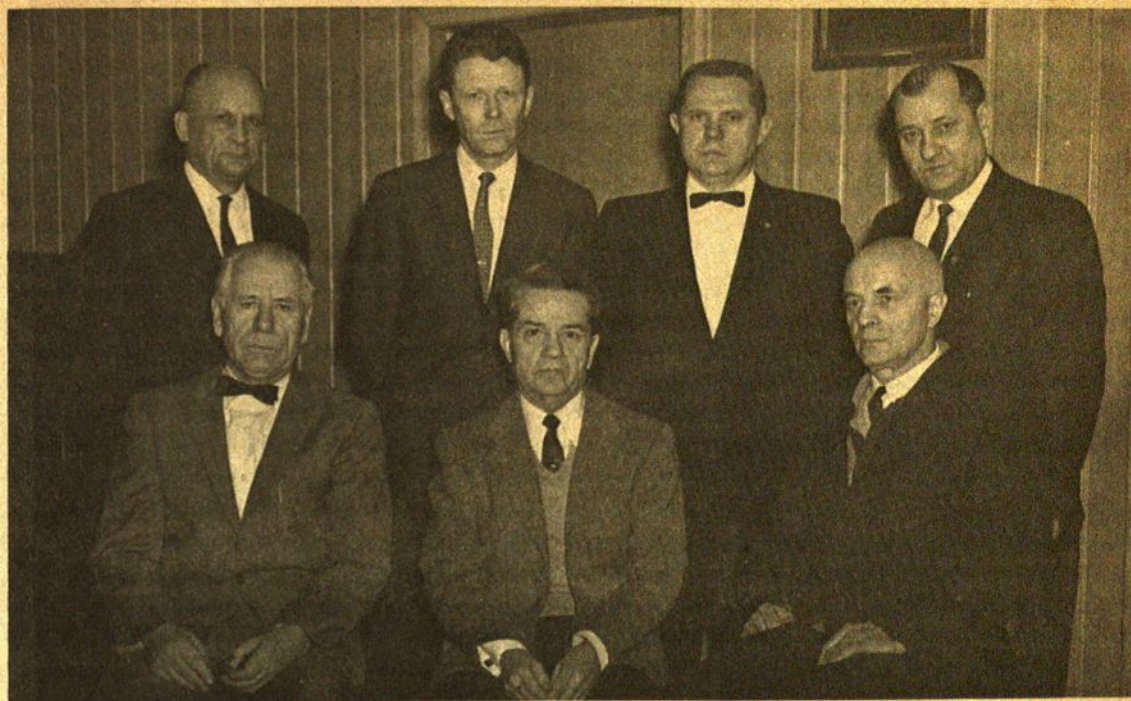
Vos pradėjus seimo programą svarstyti, apie 9 val. ryto, pasigirdo telefono skambutis. Atsiliepiau -- ir ką išgirdau, prirentkas, kitiems dalyviams sušukau:

"Klausykite, vyrai! Julius Smetona praneša, kad jų namuose kilo gaisras, ir kad prezidentas užtroško dujomis... išvežtas į ligoninę, bet vargu ar išliks gyvas..."

Taip buvo nutraukta taip reikalinga lietuvių tautai veikla žmogaus, išstruktusio nuo žvėriškų užpuolikų. Išlikęs sveikas ir gyvas, atvyko į laisvą kraštą, kur galėjo nekludomas dirbti, čia jį sutiko mirtis...

Patyrę tą skaudžią žinią, sėdė į automobilius skubėjom pas Smetonus, nepertoli nuo mūsų. Pusiaukelyje pro mus pralėkė greitosios pagalbos automobilis, vežęs Prezidentą į ligoninę, esančią kitame gale mūsų gyvenamos gatvės.

Smetonų seimą radom priglaus-

Prezidento Antano Smetonos 20 metų mirties sukakčiai paminėti Clevelande sudarytas organizacijų komitetas. Sėdi iš kairės: SLA atstovas V. Braziulis, ALT S-gos Clevelando skyr. pirm. K.S. Karpius, Lietuvos Budžių atstovas dr. K. Pautienis. Stovi: Dirvos vyr. redaktorius J. Čiuberkis, ALT Clevelando skyr. pirm. K. Žiedonis, Pilėnų tunto tuntininkas V. Jokūbaitis ir LB I apyl. pirmininkas F. Eidimtas.

V. Plodžinsko nuotrauka

Lithuania President Dies in U.S

How Gun Control Wins Over Life of Vice

Herald American

DIAMOND PEACH 4c

WAI R NIKO FRONT

tą kaimynų namuose, kitoje gatvės pusėje. Tuo laikotarpiu iš ligoninės telefonu pranešė kad... Prezidentas Smetona... miręs...

Dalinomės užuojautomis, apgailestavimais poniai Smetonienėi ir šeimai -- bet jau po visko, po visko...

Tai buvo saulėtas, bet labai šaltas viduržiemių rytas. Prezidentas Smetona laukė seimo komisijos posėdžio, rengėsi po pietų atvykti, bet kadangi kelias dienas prieš tai turėjo slogą, neskubino kelti, išsėjos ilgėliau savo kambaryje trečiame aukšte -- kai jam staiga buvo pranešta galbėtis, namas dega, žinoda-

zidento gedulo ženkle! Kalbėtoju seime pakviesim prezidento našlę poniją Smetonienę!"

Nė vienas nesuabejojo tokiu pasiūlymu. Nutarėm seimą rengti, dar labiau jį garsinti. Suvažiavus New Yorke seimo dieną per porą valandų prisipildė didžiulė salė, virš 400 žmonių suvažiavusių iš viso krašto ir vietinių. Pasijutom, Kudirkos žodžiais tariant, statant kitą stulpą, kai vieną audra išverčia. Ponia Smetonienė išlaikė seimo orumą puikiai. Žinoma, visi išgyveno ir jautė ko netekom ant visados -- taip reikalingo žmogaus, kurio nutraukti darbai liks, ko gero, neatlikti.

VIRŠUJE: Herald Chicago American laikraštis 1944 m. sausio 10 d. pirmame puslapy virš laikraščio antraštės raudonom raidėm paskelbė prezidento Antano Smetonos mirtį. Kitų miestų laikraščiai irgi plačiai apie tai rašė.

pirminkininkaujant, be šiaip reprezentacijų, rezoliucijų ir spaudoje pareiškimų, 1945 metų kovą m. ir paskui lapkričio mėnesį pravedė Washingtonė du sąskrydžius, abiem atvejais padarius plačius kontaktus su kongreso ir senato atstovais. Tų metų gegužės mėnesį San Francisco mieste įvyko Jungtinių Tautų Organizacijos steigimas. Ten nuvykus lietuvių Misijai, sumania propagandine programa per porą savaitių pasidare kaulu Kremliaus delegatų gerklėse.

LAIDOTUVĖS -- PAMALDOS KATEDROJE

Grįžkime atgal į Clevelandą, į tą seimo rengimo komisijos posėdį, tą pat dieną, sausio 9. Ačiū tiems svečiams, posėdžio dalyviams, laidotuvių iškilmingumas įgavo didesnę svarbą. Jie, grįžę tą pat vakarą namo, už poros dienų atvyko į laidotuves su didesniu būriu bendraminčių. Iš jų tarpo buvo pakviesti grabneščiai.

Atvyko ministeris P. Žadeikis iš Washingtono ir konsulai Jonas Budrys, Dr. P. Daužvardis.

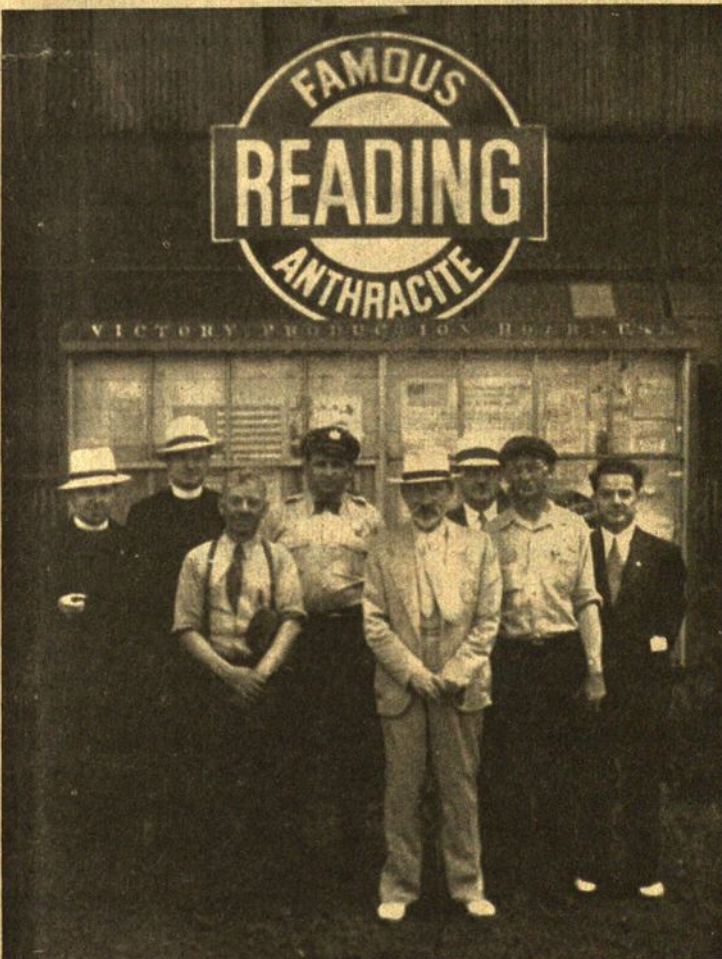
Dviejų dienų laikotarpyje iki laidotuvių, LVS centro valdybos nariai sutarėm pagaminti istorinei ateičiai prezidento Antano Smetonos pomirtinę kaukę ir paskyrėm pinigų pagaminimui Prezidento laidotuvių spalvotam filmui, irgi ateities laikams.

Kadangi Smetonų šeima priklausė naujai parapijai, buvo numatyta laidotuvių pamaldos laikyti tos parapijos bažnytytėlėje. Tačiau J.E. vyskupas Hoban parodė savo nuoširdumą lietuviams ir Lietuvos Prezidento laidotuves pavirto viešu ir reikšmingu Clevelando įvykiu: iškilmingos pamaldos buvo atlaikytos Šv. Jono Katedroje, kaip ir atitiko katalikiškos tautos prezidentui, nors ir tremtyje.

Gedulo pamaldas atnašavo pats vyskupas (dabar arkivyskupas) Hoban, jam patarnavo abu lietuviai klebonai ir kiti kunigai. Katedroje, pritaikintą pamokslą pasakė patriotas kunigas Linkus iš Chicago, atvykęs su grupe lietuvių į laidotuves. Vyskupijos dvasilėis kartu su lietuvių palydėju prezidentą į Kalvarijos kapines.

Iš Vilkelio laidotuvių namų į katedrą karštą ir ilgą eilę palydovų vedė miesto policininkai. Prie katedros gatvėje stovėjo raitos policijos garbės sargybos būrys su vėliavėlėmis. Atvykus karstui su Prezidento pa-

(Nukelta į 6 psl.)

Prezidentas Antanas Smetona lankydamasis Pensilvanijoje tarp lietuvių angliakasių, laikraštinių ir vietos veikėjų.

mas, kad teks bėgti į šaltį, kiek galėdamas apsirengę, apsigaubę šiltais kailiniais ir lipo laiptais žemyn į antrą aukštą, kuris jau buvo pilnas troškinančių dūmų. Vietoje pažengti keli žingsnius toliau ir patekti į duris, vedančias per kambarį į laiptus žemyn laukan, nelaimėi, pasiekęs pirmesnes duris į virtuvę, ten ir suknubo. Ten jį ugniagesiai rado ant grindų, kailiniais apsigaugusį galvą. Ungiagesiai, nors ir greitai atvyko, pirmiausia jo ieškojo trečiame aukšte. Tačiau pavėliau suradę antrame, virtuvėje.

AR SEIMAS ĮVYKS AR ATIDĖTI?

Sugrįžę vėl į posėdį, pasijutom kaip paklydę tamsiuose dūmuose. Ar seimą rengti, ar atšaukti, kai jau visas paruošta? Ar žmonės važiuos žinodami, kad Lietuvos Prezidento jau nebus?...

Beieškant kadir šiaudų išeičiai surasti, Antanas Ollis prabilo: "Seimą renkim Lietuvos Pre-

Prezidentas Antanas Smetona ir J. Tubelienė, atvykę iš Europos, tarp clevelandiečių. Stovi iš kairės: J. Salasevičienė, K.S. Karpius, prezidentas Antanas Smetona, Jadvyga Tubelienė ir J. Salasevičius.

KALBOS KERTELĖ

STEPAS VYKINTAS

MŪSŲ SINTAKSĖS DARKYBA

Juozas Kruminas, gimęs 1914 m. sausio 26 d. Palionės vnk., Gelvonų vls., Ukmergės aps., miręs 1951 m. birželio 1 d. Edmunstalyje, Vokietijoje, yra poetas ir beletristas. Nesenai "Nidos" leidykla Londone išleido po mirtinį jo romaną "Šeštąjį medį". Nellesdami šioje vietoje romano literatūrinės vertės, norime į jį pažvelgti tik kalbiniu požiūriu.

Tiesa, J. Kruminas gimtąją kalbą Nepriklausomybės laikų mokykloje buvo neblogai išmokęs. Matyt, jis buvo gabus ir darbus jaunuolis, kuris ne tik domėjosi gimtąja kalba, bet buvo išmokęs ir nemažą svetimų kalbų: rusų, vokiečių, anglų ir kt. Tai rodo jo kalbinę smailumą. Tačiau jo "Šeštojo medžio" kalba yra gana skurdi, publicistinė, be didelių kūrybinių polėkių. Rašytojas net nesugeba atsipalaiduoti nuo kaimietiško slavybių. Pvz., jis rašo: "Negi dėl tuščios ambicijos kentėsiu čia nedavalgės ir nerūkes." (145 psl.) Arba: "Jokūbas apkabina jauną nešvarią žydėlaitę per juosmenį." (260 psl.) Priešdėlis - da ir priesaga - elkait - yra slavinės kilmės ir nevartotini. Daug gražiau skamba: neprivalgęs, žydaitė. Durnius, durnas taip pat mūsų kalboje nevartotini žodžiai. Pasitaiko romane ir rašybos klaidų, pvz.: vokietyš. Juk rašome vokietyš ir kirčiuojame kaip pirmosios kirčiuotės daiktavardį.

A. SMETONA...

(Atkelta iš 5 psl.)

laikais, jie vėliavėles nulenkę pagarbai, kol karstas buvo įneštas į katedrą.

Policininkai motociklais lydėjo nuo katedros iki Kalvarijos kapinių. Raitųjų būrys, jojęs prie šakys iki Chester Avenue, sustojęs abiejose gatvės pusėse vėl nulenkę vėliavėles paskutinei pagarbai ir išstovėjo, kol pravažiavo visa ilga lydetojų automobilių virtinė.

Taip pirmutinio ir paskutinio Lietuvos prezidento laidotuvės, nors ne Lietuvoje, buvo iškilmingos, kiek tose sąlygose buvo galima.

Anuomet Clevelando policijos inspektorium buvo nesenai miręs Jonas Savickas - Savage. Kai Prezidentas Smetona pirmą kartą atvyko į Clevelandą 1941 metų balandžio m., jis, pasitikęs stotyje, paskyrė Prezidentui vežioti miesto automobilį.

Prezidentui mirus, jis vėl nuosirdžiai pasidarbavo, suteikiant atitinkamą pagarbą.

KODĖL KNOLLWOOD MAUZOLĖJUJE

Prezidento Smetonos kūną nulydėjom į Kalvarijos kapines. Kaip atsitiko, kad jis palaidotas Knollwoodo kapinių mauzoliejuje?

Pagal katalikų bažnyčios tvarką, po bažnytinių pamaldų, galima lydėti tik į katalikiškas kapines, nes ten būna dar paskutinės laidotuvių apeigos dalyvaujant dvasiškams. Tas ir buvo atlikta Kalvarijos kapinėse. Bet mūsų buvo nutarta neužkasti mirusį Lietuvos prezidentą žemėje, turint mintyje, kai bus galima, parvežti jo palaikus Lietuvon, kur jis tikrumoje ir priklausė.

Tinkamiausia vieta buvo laikyti mauzoliejuje, kriptoje. Taigi, Kalvarijos kapinėse karstas buvo palaidintas koplyčioje, iš kur kiek vėliau, nuvykę su laidotuvių direktorium, Prezidento Smetonos karstą pervežė į Knollwoodo mauzoliejų.

Tikėkimės sulauksią dienos, kada galėsime Lietuvos Prezidentą pervežti palaidoti savoje žemėlėje, Lietuvoje, kuriai jis visą savo amžių dirbo -- čia, svetimas kraštas, ne mūsų namai, ne mūsų žemėlė, kad joje amžinai pasiliktų.

Clevelando ir Chicagos spauda tai pat ir kitų miestų amerikiečių dienraščiai plačiai aprašė tą Lietuvos Prezidento tragišką mirtį.

Didžiausias J. Kruminos romano trūkumas yra ne kalbinis, bet sintaksinis. Rašytojas, norėdamas, matyt, būti labai originalus, visiškai nesiskaito su skyrybos taisyklėmis. Jo sakiniai yra tvarkomi taip nežmoniškai, kad jie ne tik nesukelia ritmingumo, ar bangavimo, kaip B. Bbr. bando mus įtikinti, bet, atvirkščiai, skaitytoją erzina savo manieringumu, sakinių jovalingumu. Šit keli būdingi pavyzdžiai, kurie rodo J. Kruminos mūsų sintaksės darglojimą: "Bet žiūrėkite, kai jis dabar galvoja, kad netrukus pasieks miestą ir pavakarienias, jis negali ir negali pamiršti vienos vakarienės, tai buvo prieš dvi savaites. Alisa tada buvo Kaune. Jie ilgai plaukiojo Nemune laiveliais, atėjo vakaras, jie buvo alkani ir pavargę. Jie sugrįžo į miestą ir užėjo į nedidelį restoraną pavalgyti. Tai buvo prieš dvi savaites. Alisos akys žibėjo nuolankumu, jis žinojo, kad jina myli jį, jis buvo visai tikras, ir jam buvo gera ir smagu, taip, tikrai, jis mylėjo ją. Kavos puodeliai garavo ant jų stalo, jie nelietė jų, jie žiūrėjo vienas į antrą, viskas aplinkui buvo dingę, Alisa paklausė jį:

-- Sakyk, mielas, visame mūsų jausme -- ką tu labiausiai myli? (27 psl.)

"Subuvimas baigėsi gerokai po vidurnakčio, ir per visą šitą laiką Jonas Vindeikis nė karto nebuvo pagalvojęs apie savo sūnų. Jis išgėrė kelis stiklukes degtinės, ir augantis svaigulys galvoje virto gana smagia nuotai-

ka, Nikitinas visą laiką kalbėjo į jį, jis taipgi buvo gerokai įsilinksminęs, jis krito į sentimentumą, jis pasakojo, kad Leningradas yra pats gražiausias miestas pasaulyje, ir kai Vindeikis įkarščio pagautas, vis norėdavo nusukti kalbą politiniais klausimais, Nikitinas ją sumaniai nukreipdavo, jis kalbėjo apie viską, tik ne žodžio apie tai, kas galėjo būti siejama su politika." (243 psl.)

Jei tebtų tik porą sujauktų sakinių, manytume, kad tai korektorius nepataisė, bet, kai visas romanas yra parašytas panašiais sakiniiais, tai susidaro įspūdis, kad rašytojas visai nepripažįsta mūsų sintaksės taisyklių. Būtų daug maloniau skaityti, jei romano sakiniai būtų sintaksiškai taisykliai sutvarkyti. "Nidos" leidykla blogai padarė, kad šio romano skyrybos nepataisė.

Man rodos, būtų labai naudinga, jei leidyklos, prieš išleidamos knygas, duotų jų kalbą gramatikos ir sintaksės požiū-

Iš Ateities Klubo ruošto koncerto Clevelande. J. Mikonis sveikina programą išpildžiusius solistus. Nuotraukoj iš kairės: solistams akompanavęs muz. Aleksandras Kučinas, solistai Aldona Stempužienė ir Jonas Vaznelis.

SOLISTŲ A. STEMPUŽIENĖS IR J. VAZNELIO KONCERTAS

riu peržiūrėti kalbininkams. Tada neatbaidytume jaunosios kartos nuo mūsų literatūros, nes ji nebesusigauja, ar mūsų kalba beturi gramatiką ir sintaksę, jei kiekvienas rašytojas rašo kitoniškai, nors ir nežmoniškai.

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRAŠTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice ir paskelbta U. S. Department of Commerce
Cosmos Parcel Express Corp.
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR
Marquette Gift Parcel Service
2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629
Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas. Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS. Abiejuose skyriuose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

NAUDOKITE EAGLE STAMPS KAIP PINIGUS VIŠOSE 4 MAY'S KRAUTUVĖSE!

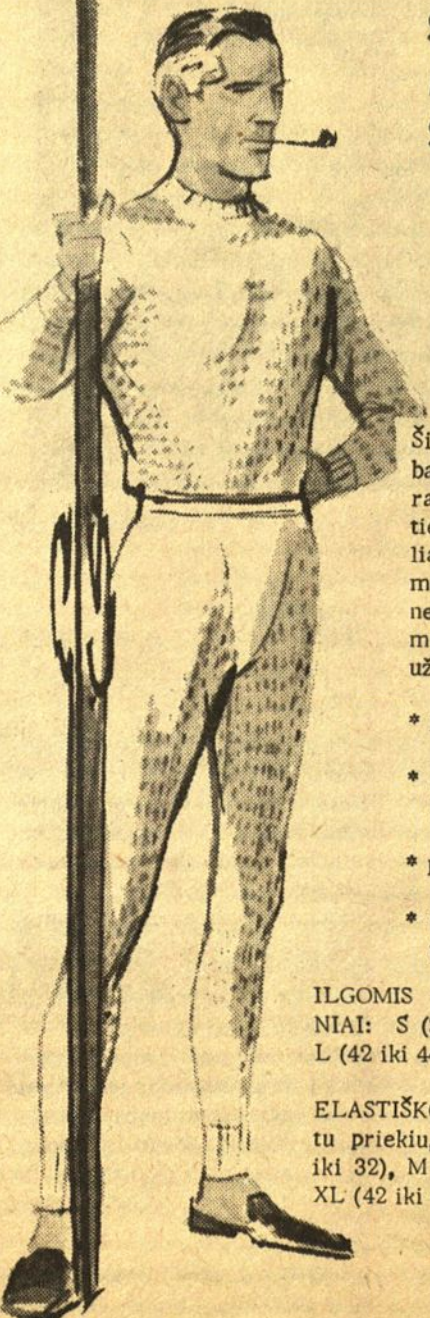
MAY'S BASEMENTS

IŠIMTINAI MŪSŲ! SUMAŽINTOS KAINOS!

Vyrams TARLETON
ŠILUMINIAI
APATINIAI BALTINIAI

SUDERINTI
MARŠKINIAI
SU KELNĖMIS

1.99
VIENAS

Šiluminio tipo apatiniai baltiniai, pritaikyti vyrams, laiką praleidžiantiems gryname ore. Cirkuliariai austa medvilnės medžiaga suteikia šilumą nepadidinant svorio. Pagaminti dėvėjimui šalčiams užėjus.

* 100% medvilnė

* skalbiama ir nesusitraukia

* patogūs, švelnūs odai

* iki minimumo sumažintas raukšlėjimas

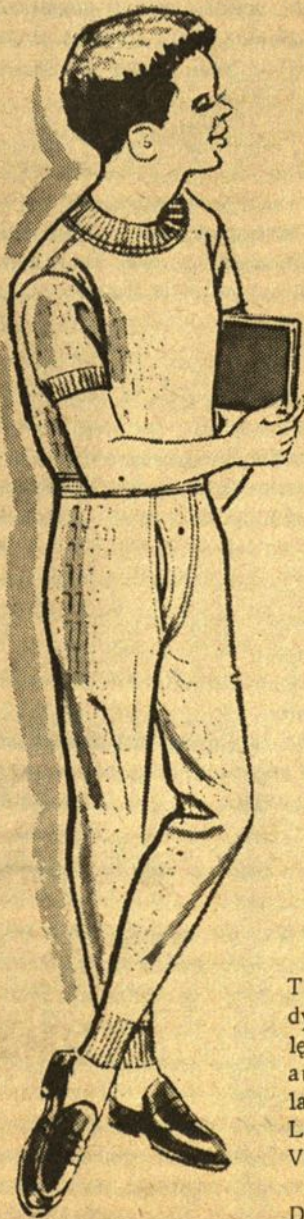
ILGOMIS RANKOVĖMIS MARŠKINIAI: S (34 iki 36), M (38 iki 40), L (42 iki 44), X-dydžių (46).

ELASTIŠKOS KELNĖS: sutvirtintu priekiu, ecru spalvos. S (30 iki 32), M (34 iki 36), L (38 iki 40), XL (42 iki 44).

PAGAMINTI ŠALTOMS ŽIEMOS NAKTIMS!

BERNIUKAMS ŽINOMIEJI

'Fruit-of-the-Loom'

ŠILUMINIAI
MARŠKINIAI
ar
KELNĖS

1.29
VIENAS

T - marškiniai sukirpti tiksliais dydžiais ir turi sutvirtintą apykaklę. Ilgos Thermal kelnės su pri-austais medvilnės galais, kad su-laikius šiltą orą aplink visą kūną. Labai patogios o tačiau lengvos. Visas dėmesys šilumai.

Dydžiai: 6 iki 16.

BASEMENT MEN'S FURNISHINGS DEPARTMENT
THE MAY CO., DOWNTOWN AND BRANCHES

BASEMENT BOYS' FURNISHINGS DEPARTMENT
THE MAY CO., DOWNTOWN AND BRANCHES

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

SAUSIO 14 D. ALT S-gos Chicagos skyriaus metinis susirinkimas Don Varno Poste.

SAUSIO 25 - VASARIO 2 D.D. Dail. Algirdo Kurausko kūrinių paroda Čiurlionio galerijoje, Ruočia Korpi Gintaras.

VASARIO 15 - 23 D.D. Dail. Sandros Čipkuvienės kūrinių paroda Čiurlionio galerijoje, Ruočia Korpi Gintaras.

KOVO 1 D. 1964 m. BALFo 57 skyriaus Roselande pyragų išpardavimas parapijos salėje.

KOVO 8 D. Lietuvos Valstybinės Operos primadosos a.a. Vlados Grigaitienės akademinis minėjimas - koncertas Jaunimo Centre.

KOVO 15 D. 1964 m. "Laiškai Lietuviams" žurnalo metinis parengimas Jaunimo Centre.

BALANDŽIO 18-26 D.D. Religinio Meno Paroda Jaunimo Centre.

CHICAGOS VYTAUTO DIDŽIOJO ŠAULIŲ KUOPA su visais savo padaliniais, Hollywoodo salėje turėjo naujų 1964 metų sutikimą. Dalyvavo daug svečių-šaulių, senimo ir jaunimo. Be to į sutikimą įsijungė ir Tauragės klubo dalis narių. Tokiu būdu salė buvo pilnai užpildyta. Komisija su vyr. šeimininke, šaulių moterų vadove, S. Petrauskiene ir pad. Bavarskiene, parengė gerą vakarienę. Sutin-kant N. metus, CV narys Vl. Išganaitis pasakė sveikinimą, o visi dalyviai sugiedėjo tautos himną. Programą pravedė Jz. Petrauskas. Griežė Ramonė orkestras. Ir visi buvo patenkinti: valgiu, salės papuošimu, dainomis ir nuotaika.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

* ALT S-GOS CLEVELANDO SKYRIAUS metinis narių susirinkimas, išklauses valdybos ir revizijos komisijos pranešimus, už gyres ir padėkojės už aktyvų reiškimą skyriaus veiklai pagyventi, išrinko sekantiems metams naują valdybą, kuri pasiskirstė pareigomis sekančiais: K. S. Karpius - pirmininkas; Vyt. Stuogis - vicepirm., Vl. Blinstrubas - išdininkas, Vyt. Brazilius - sekret. ir Julė Salasevičienė - parengimų vadovė.

Rev. Komisija -- Ant. Garbus, Jonas Šiaučius ir Vyt. Orntas.

Skyrius, ruošdamas prezidento Ant. Smetonos 20 metų mirties sukakties minėjimą, jau planuoja didesnę parengimą prezidento 90 m. gimimo sukakties proga.

Susirinkimas taip pat išrinko į Kult. Darželių draugiją savo atstovus K.S. Karpių, o į ALT adv. Julijų Smetoną ir Vyt. Braziulį.

* I RUOŠIAMĄ ŠV. KAZIMIERO lituanistinei mokyklai paremti koncertą su sol. Stasiu Baranasku, Nerija Linkevičiute ir muz. Aleksandru Kučionu bilietus iš anksto galima užsisakyti pas Antaną Butkų telef. 761-8367, "Patrijos" krautuvė ir p. Ročino kioske. O šeštadieniais nuo 10 val. iki 2 val. Dirvoje.

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

East Cleveland

2 šeimų, 5-5, rūšys po visu namu, 2 gazo pečiai, 2 garažai, palikimas, prašo \$16,900. Duokit pasiūlymą!

1 šeimos, 4 mieg. kamburių, geras gazo pečius. Netoli Show High mokyklos. \$13,500.

Šv. Jurgio parapijoje

1 šeimos, 3 miegamųjų, rūšys po visu namu, moderniškas šildymas gazu, garažas.

Įmokėjimas — 350 dol. mėnesiniai mokėjimai po 82 dol.

2-jų šeimų, 5-5. Rūšys po visu namu, 2 geri gazo pečiai. E. 71 gt. arčiau St. Clair. \$11,700.

3 šeimų, 3-3-5, 2 nauji garažai, gerame stovyje. Mė-

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania tradicinė metinė

ŠVENTĖ ir BALIUS

ĮVYKS CLEVELANDE ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE

šį šeštadienį, sausio 11 d. 7 v.v.

Šokiams gros visoje Amerikoje išpopuliarėjęs NEO-LITHUANIA orkestras, specialiai atvykęs tam vakarui iš Chicagos.

Pakvietimus į balių galima užsisakyti telefonuojant:

V. VINCLOVAI tel. 261-1794 ir

V. STAŠKEVIČIUI tel. 486-4942.

Pakvietimais galima apsirūpinti ir pas kitus valdybos narius.

VAIŠĖMS STALAI PO 10 ASMENŲ.

Studentams pakvietimai papiginti!

Clevelando visuomenę maloniai kviečia atsilankyti

LST Korp! NEO-LITHUANIA Clevelando skyrius

nesinės pajamos \$170. Prašo \$12,500.

2 šeimų, 5-6, 2 geri gazo pečiai, variniai vandens vamzdžiai, 3 garažai. \$9800. Galite pirkti su \$500 įmokejimu. Paskaičiuokite! Jums duos daug kartų daugiau nuosimčių, kaip banke.

Geras, mūrinis pastatas su 2 krautuvėmis ir 3 butais ir šalia dar 2 kraut. Puikiam stovyje. Apie \$5,000 įmokėti.

Lietuviai bendradarbiai:
Alg. Dailidė ir John Lorenz
13229 Superior Ave.

UL 1-6666

Lietuvos Prezidento Antano Smetonos mirties sukakties minėjimas sausio 12 d.

Čiurlionio Ansamblio namuose

Sekmadienį, sausio 12, Čiurlionio Ansamblio namuose įvyks Lietuvos Valstybės Prezidento Antano Smetonos 20 metų mirties sukakties minėjimas. Pradžia 5 val. p. p. Bus meninė programa ir prof. J. Jakšto momentui pritaikyta paskaita.

Minėjimo rengime dalyvauja: ALT Clevelando skyrius, Dirva, LB I Apylinkė, Korp! Neo-Lithuania, SLA 14 kuopa, D.L.K. Birutės Draugija, L. V. S. Ramovė, ALTS 12 skyrius, Skautai ir Budžiai.

Naujoje Parapijoje ir Mauzoleume

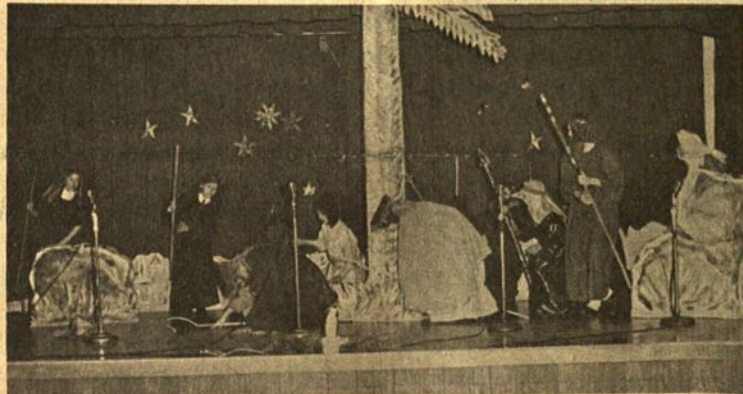
Sausio 12, naujos parapijos bažnyčioje, 10 valandą ryto, organizacijos renkas su vėliavomis dalyvauti šeimos pamaldose už Antano Smetonos vėle.

Po pamaldų, minėtų organizacijų atstovai su a. a. prezidento šeima kartu važiuos į Knollwood mauzoleumą padėti vainiką prie prezidento Smetonos karsto.

Kalėdų senelis, nepagailėjęs dovanų geriesiems Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos mokiniams Clevelande.

V. Plodžinsko nuotrauka

Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos Clevelando mokiniai gražiai suvaidinę scenos vaizdėlį Kalėdų eglutės proga.

V. Plodžinsko nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

LIETUVIŠKA KNYGA YRA GERIAUSIA DOVANA

Dirvos administracija mielai patarnauja tiems mūsų tautiečiams, kuriems knyga neparanku įsigyti dėl gyvenamos vietos ar kitų aplinkybių, tačiau, kurie myli lietuvišką žodį, kūrybą, ir kurie mielai norėtų ne tik papuošti lietuviškomis knygomis savo knygų lentynas, bet ir tąja ar kita knyga norėtų susipažinti ar ją panaudoti kaip dovaną.

Čia patiekiamė dalį knygų sąrašo. Stengsimės jį papildyti. Prašome jį išsikirpti ir pasaugoti ateičiai, nes ne visą laiką galėsime jį įtalpinti Dirvoje.

Pasirinkę knygą, atsiųskite čekį atitinkamai sumai ir už poros dienų knyga ateis pas jus paštu.

LITUANISTIKA, MEMUARAI, ALBUMAI:

Prof. V. Biržiška, ALEKSANDRYNAS I ir II tomas po	\$7.50
DABARTINIS LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS	\$12.00
M. Krupavičius, LIETUVIŠKOJI IŠEIVIJA	\$2.00
Dr. A. Šapoka, LITHUANIA THROUGH THE AGES	\$3.50
L. Valiukas, LITHUANIA LAND OF HEROES	\$4.75
V. Sruogienė, LIETUVOS KULTŪROS ISTORIJS BRUOŽAI ..	\$2.00
L. Dambitinas, LIETUVIŲ KALBOS SINTAKSĖ	\$2.50
V. Kavolis, LIETUVIŠKASIS LIBERALIZMAS	\$3.00
M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS	\$2.00
R. Skipitis, NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ STATANT	\$5.00
V. NAGIUS-NAGEVIČIUS	\$6.00
J. Petraitis, KAIP JIE MUS SUŠAUDE	\$1.80
Dr. Jonas Balys, LIETUVIŲ TAUTOS LOBYNAS	\$3.60
Jonas K. Karys, NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI ..	\$5.00
Bronys Raila, IŠ PASKENDUSIO PASAULIO	\$5.00
J. Bachunas, VANAGAITIS	\$2.00
Dr. J. Prunskis, VYRAI KLYSTKELIUOSE	\$3.00
J. Andriūnas ir P. Svyrius, LIETUVA TIRONŲ PANČIUOSE ..	\$1.50
P. Andriūšio ir Vl. Radzevičiaus, BLEZDINGĖS PRIE TORRENDO	\$2.00
AUSTRALIJOS LIETUVIŲ METRAŠTIS	\$10.00
Dr. J. Grinius, MANO VIEŠNAGE AMERIKOJE	.50
Alfonsas Nevardauskas, PAJŪRIAIS - PAMARIAIS	\$5.00
PANEVŽYS -- Monografija	\$6.50
St. Goštautas, ARTE LITUANO	\$4.00

ROMANAI. NOVELĖS. POEZIJA:

LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$5.00	
Marius Katiliškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO	\$5.00	
Sally Salminen, KATRYNA	\$5.00	
Juozas Krūminas, ŠEŠTASIS MEDIS	\$2.00	
R. Spalis, ANTRIBOS	\$4.00	
R. Spalis, ANGELAI IR NUODEMES, novelės -- kietais viršeliais	\$2.00, minkštais	\$1.50
F. Neveravičius, BLĄSKOMOS LIEPSNOS 2 tomai po	\$2.00	
V. Ramonas, DAILININKAS RAUBA, novelės	\$3.50	
V. Ramonas, CROSSES (angliškai)	\$4.00	
V. Ramonas, MIGLOTAS RYTAS	\$2.00	
St. Santvaras, AUKOS TAURE, poezija	\$2.50	
A. Škėma, BALTA DROBULĖ	\$1.50	
Alė Rūta, BROLIAI	\$1.50	
Alė Rūta, ŽVAIGŽDE VIRSUM GIRIOS	\$4.00	
Alė Rūta, I SAULETĖKI	\$1.50	
J. Švaistas, JO SUŽADETINE	\$4.00	
J. Švaistas, PETRAS ŠIRVOKAS	\$2.75	
J. Švaistas, EL DORADO	\$1.80	
Jurgis Gliuda, HOUSE UPON THE SAND (angliškai)	\$3.95	
Jurgis Gliuda, IKARO SONATA	\$2.00	
Jurgis Gliuda, NAMAI ANT SMELIO	\$2.00	
V. Volertas, UPE TEKA VINGIAIS	\$3.50	
Jonas Vėgėlis, VISGAILIUS, poema	\$3.00	
LITHUANIAN QUARTET	\$4.95	
LITHUANIAN FOLK TALES	\$4.50	
SELECTED LITHUANIAN STORIES	\$5.00	
V. Kavaliūnas, KALNŲ GIESMĖ	\$2.50	
Alg. Mackus, NEORNAMENTUOTOS KALBOS GENERACIJA IR AUGINTINIAI, poezija	\$3.00	
Alg. Mackus, JO YRA ŽEMĖ, poezija	\$2.75	
Maironis, JAUNOJI LIETUVA, kietais viršeliais	\$2.00, minkštais	\$1.50
A. Giedrius, PASAKEČIOS	\$2.00	
A. Nasvytis, LEAVE YOUR TEARS IN MOSCOW	\$3.95	
St. Būdavas, LORETA	\$1.80	
A. Baranauskas, KALVOS IR LANKOS	\$2.00	
Jurgis Jankus, PO RAGANOS KIRVIU	\$1.50	
Kostas Ostrauskas, ŽALIOJOJ LANKELĖJ (dvi vienaveiksmės dramos)	\$3.00	
J. Grušas, PABUČIAVIMAS	\$1.50	
Bernardas Brazdžionis, VIDUDINIO SODAI, poezija	\$4.00	
P. Abelkis, ATLAIĐŲ PAVESY	\$3.50	
Vincas Krėvė, RAŠTAI	\$5.50	
V. Kudirka, MEMOIRS OF LITHUANIAN BRIDGE	\$2.00	

VAIKŲ LITERATŪRA

Nijolė Jankutė, ŽEBRIUKO NUOTYKIAI MIŠKE	\$2.50
A. Gustaitis, KOVA SU GAIDŽIU	\$2.00
A. GUSTAITIS, UŽPUOLA BITES	\$2.00
V. Vijeikis, KAS GRAŽIAU (piešiniai spalvinimui)	\$1.50
N. Butkienė, VELYKU PASAKOS	\$1.00

Užsakymus siųsti šiuo adresu:

DIRVA, 6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio, 41103.

VYRIŠKI RŪBAI

SIUVAMI PAGAL JŪSŲ FIGŪROS IŠMIERAS, PASIRINKTĄ MEDŽIAGĄ IR STILIŲ

- KOSTIUMAI • PALTAI
- FORMALŲS RŪBAI • UNIFORMOS

Darbas atliekamas geriausiose Amerikoje „SIMPSON“ kompanijos siuvyklose. Didelis pasirinkimas -- vietinių ir užsieninių medžiagų. NAUJAI MADIŲ ŽURNALAI

JONAS H. AKŠYS

6645 S. WINCHESTER AVE., CHICAGO 36, ILL.
Telefonas 925-5179

Šeštadieniais ir sekmadieniais -- nuo 9 val. ryto. Kainos: Paltai nuo \$88 iki ... Kostiumai nuo \$85 iki ...

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

J. Kralikauskas laureatas

Istorinio romano "Titnago Ug-nis" autorius J. Kralikauskas, už jį laimėjęs vieną Draugo premiją, Clevelande posėdžiavusios jūry komisijos vėl buvo atrinktas 1963 m. premijos laimėtoju. Ir šį kartą jo pasirinktoji tema istorinė -- iš Mindaugo laikų.

* ADV. NADAS RASTENIS, iš Baltimorės, Md. visuomenės veikėjas ir rašytojas, po sunkaus priepuolio, buvo paguldytas vienoje iš Baltimorės ligoninių. Gydytojai turėjo jį patalpinti į oksigeno palatinę, nes prie širdies negalavimų prisidėjo ir plaučių uždegimas.

Ligoninėje dirba keli lietuviai gydytojai, kurie deda pastangas, kad ligoniuvi suteiktus visą galimą medicinos pagalbą. Pavojingiausia sioji krizė ir pavojus gyvybei nugalėti.

Su viltimis, kad ligonis greit pasitaisys, prie Nado Rastenio gyvenimo draugės, giminių ir artimųjų jungiasi ir Dirvos redakcija.

* ALT S-GOS LOS ANGELES SKYRIUS gruodžio 8 d. įvykusio susirinkimo, nutarimu, padidino savo įnašą Vilties d-jai iki 75 dol. Skyriaus pirm. Ant. Mažeika, prisijungdamas čekį, kartu perdavė ir skyriaus geriausius lėšėjimus Vilties d-jai Naujų Metų proga.

Vilties d-jos valdyba reiškia ALT S-gos Los Angeles skyriui padėką už malonų dėmesį.

* AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA nutarė priimti į ALT sudėtį Lietuvos Vyčių organizacija su trimis atstovais.

DETROIT

GRAŽIAI PAVYKUSI EGLUTĖ

Gruodžio 22 d. Lietuvių Namuose įvykusi Detroito Lituanistinės mokyklos Eglutė praėjo didelių pasiekimų. Susirinko virš 400 žiūrovų: mažų, didelių, jaunų ir senų.

Mok. Pr. Zarankos vaidinimą "Kalėdos Kirtimėly" tiek maži, tiek dideli žiūrovai sekė didžiausiu susidomėjimu.

Po vaidinimo į sceną atėjo nykštukų lydimas Kalėdų Senelis ir apdovanojo visus mažuosius. Jam kaip ir kasmet į tal- kią atėjo mokyklos bičiulis ge- raširdis senas ateivis Juozas Miš- kinis, o šiemet dar ir taip pat senas ateivis pensininkas Kazys Daunys.

Eglutės vaizdas būtų nepilnas, jei neiškelčiau sekančių labai svarbių dalykų:

Lietuvių Namų Valdyba ne tik leido nemokamai naudotis sale repeticioms, bet ir už salę pa- čiai Eglutei nė cento neėmė.

Detroito Dariaus ir Girėno klu- bas pavaišino visus dalyvius ir svečius generalinės repeticijos ir Eglutės metu.

Iki šiol labai jaučiamą trūku- mą kalėdinių vaizdėlių ar vaidi- nimėlių gražiai užpildė mok. Pr. Zaranka savo vaizdėliu, "Ka- lėdas Kirtimėly" labai charakte- ringai apibūdino viena žiūrovė: šį vaidinimą mokykla galėtų kas- met startyti ir jis neatsibostų nei mažiems, nei dideliems.

LITUANISTIKOS INSTITUTO VADOVYBĖS PASIKEITIMAS IR VEIKLOS PLANAI

Sausio 4 d. Chicagoje naujai išrinktas Lituanistikos Institu- to Prezidentas Dr. J. Balys per- ėmė pareigas iš ligšiolinio Pre- zidento Dr. P. Joniko, kuris va- dovavo Institutui nuo jo įsistei- mo. Ta proga pas Instituto Ižo- do Tarybos pirmininką A. Ba- liūną įvyko pasitarimas, daly- vaujant ir visiems naujai suda- rytos Iždo Tarybos nariams.

Netolimoje ateityje numato- mas sušaukti Washingtono visuo- tinis Instituto narių suvažiavi- mas, kuriame turės būti apsva- rytas visa eilė klausimų: statuto keitimas, veiklos plano sudary- mas, naujų narių priėmimas, In- stituto leidinių klausimas ir kt.

Iždo Taryba svarstė lėšų tel- kimo klausimus.

Buvo nutarta, kad nuo šių me- tų pradžios Institutas bandys per- imti KNYGŲ LENTYNOS leidimą.

Dabar Instituto veikla persikei- lia į rytinę krašto dalį. Tik Wa- shingtone ir Philadelphijoje gy- vena pusė tikrųjų Instituto na- rių. Iždo Taryba ir toliau pasi- lieka Chicagoje.

REGISTRACIJA

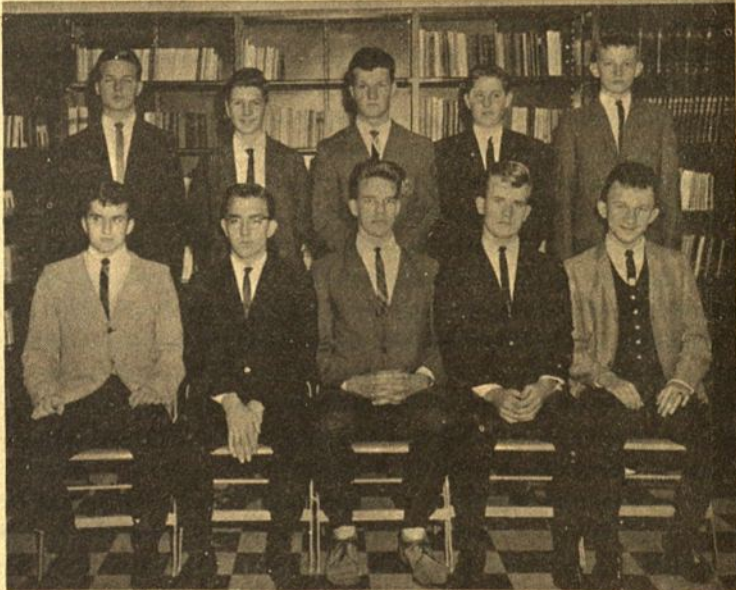
Į PRANCIŠKONŲ GIMNAZIJĄ

Sausio 2 dieną prasidėjo re- gistracija ateinantiems mokslo me- tams, stojantiems į Šv. Antano Gimnaziją Kennebunkport, Mai- ne, kuriai vadovauja lietuviai pranciškonai.

Gimnazijoje įeinamas kolegi- joms ir universitetams paruošia- masis kursas. Šiuo laiku gimna- zijoje yra tik lietuviai mokslei- viai. Mokykla šiemet išleidžia jau 5-tą abiturientų laidą, kurio- je bus 14 absolventų.

Maine valdžia jau seniai šią mokslo įstaigą yra užtvirtinusi kaip pirmąją mokyklą, dėl to nesudaro jokių kliūčių iš čia pa- teikti į bet kurias tolimesnes ko- legijas. Bendrąsias ir gyv. veikla gražus choras ir daug dėme- sio skiriama sportui. Pernai pa- staryta moderni sporto salė ir maudymosi baseinas.

Informacijoms rašyti: Rev. Father Rector, St. Anthony's High School, Kennebunkport, Maine.

Gabiausieji šių metų moksleiviai pranciškonų gimnazijoje. Sėdi iš kairės: G. Miceika, S. Rastonis, K. Mačiulaitis, R. Gudinskas ir J. Petrakis. Stovi: V. Žemaitis, T. Duobė, J. Šipaila, A. Vidmantas ir V. Tamulis. Jų visų bendras pažymys 90-95. Pirmąjį gėi yra Jo- nas Šipaila iš Rochesterio.

Marquette parko Chicagoje lituanistinės mokyklos mokiniai pasitinka Kalėdų senelį su dovanomis atsilankiusį į Kalėdų eglutės parengimą.

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

* PED. LITUANISTIKOS INSTI- TUTO išlaikymui prel. Mykolas Krupavičius ir šiemet, kaip ir kasmet ligi šiol, atsiuntė 25 dol. Vyresniosios giedrininkės, ku- riams pirmininkauja Elena Juk- nevičienė, Instituto stipendijų fon- dui atsiuntė metinę 40 dol. stipen- diją bet kuriam šį Institutą lan- kančiam studentui mokslo mo- kesčiui apmokėti. Ši giedrininkų stipendija yra nuolatinė, įsteigta

* P. LUKOŠIŲNUI gerai va- dovaujant šachmatininkams 1963 m. buvo atsiesti puikūs rezulta- tai. Pietų Australijos pirmeny- bėse aukščiausioj klasėj laimė- ta pirmą vietą; "B" klasėje iš 13 komandų užimta ketvirta vieta; "C" klasėje iš 16 komandų lai- mėta prieš kai kurias koman- das triuškinančiai ir užimta an- tra vieta. Taip pat mūsų šachma- tininkai sudarė komandą, kuri da- lyvavo Melbourne sporto šventė- je.

NAUJI STROH CO. PASKYRIMAI

Stroh alaus daryklos preziden- tas John W. Stroh paskelbė, kad ROBERT F. AGNE, iš Wellesley, Mass. yra paskirtas naujai su- daryti prekybos planavimo sky- riaus vedėju.

Skyrius veiks The Stroh Bre- wery Company centre, Detroito. R. F. Agne prekybos planavi- mo srityje yra įgyjęs plačią pa- tirtį dirbdamas tą darbą eilėje Bostono ir kt. miestų bendrovių. Tai yra aukšto išsilavinimo ir gilios patirties specialistas.

1962 m. minint joms Giedros kor- poracijos 35 m. sukaktį. Giedri- ninkės yra nuolatinės stipendijos pradininkės. Chicago's Atėitin- kių Sendraugių skyrius per savo išdininką A. Viliušį atsiuntė vien- kartinę 40 dol stipendiją stud. Mildos Pakalniškytės mokslo mo- kesčiui apmokėti. Inž. Pranas Urbutis, atsiųsdamas 40 dol. čė- kį, rašo: "Pedagoginio Lituanis- tikos Instituto pasiryžimas dirbi- ti lietuviško švietimo darbą moks- liniais pagrindais tikiu bus geriau- sias įnašas mūsų tautos kovon dėl lietuviybės išlaikymo. Jūsų Ins- titute studijuojančiam jaunimui skiriu pilną metinę stipendiją ir apeliuoju į lietuvių studentiją mū- sų tautos dainiaus Maironio žo- džiais: "Lietuvi, mokininkis... o mokslas daug gali -- jis vargsta- tančią šalį išpančios iš amžių skriaudos..."

AURELIJOS BALTŲS SU- TUOKTUVĖS SU JONU VAIČIU- LIU įvyksta vasario m. 1 d. 12 val. šv. Jurgio bažnyčioje, 3230 So. Lituanica Ave., o vaišės 6.30 val. šv. Kryžiaus parapijos sa- lėje, 4553 So Wood St. Vestuvės ruošia Antanas ir Bronė Baliai ir Antanas ir Aleksandra Vai- čuliai.

PETRONĖLĖ NAUJOKAITI- NĖ, Petro, Justino ir Viktoro Palubinskų sesuo, gyv. Roselan- de, sausio m. 1 d. važiuodama automobiliu susidūrė su kitu au- tomobiliu ir buvo užmušta. Pa- laidota šv. Kazimiero kapinėse.

BALFO VAJAUS KOMITETAS prašo rinkėjų baigti darbą ir at- siskaityti su seniūnais ir kapi- tonais. Pageldaujama, kad rinkė- jai tai pasistengty padaryti iki sausio m. 15 d. Dabar, šventėms pasibaigus ir atėjus orui, darbo sąlygos pasidarė geresnės. Dar yra žmonių laukiančių rinkėjų.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SA- JUNGOS CHICAGOS SKYRIAUS narių susirinkimas įvyksta sau- sio m. 12 d. 1 val. p.p. Jaunimo Centre, Dipl. mišk. inž. V. Že- maitis, kuris baigia rašyti kny- gą apie Suvalkijos kraštą, skai- tys paskaitą tema: "SUDUVA ŠIŲ DIENŲ ŠVIESOJE". Paskaitoje bus paliesti kapsių, dzukų ir za-

dalyvauja operos Tosca chore, kuri statoma Lietuvių operos, balandžio 19, 25 ir 26 d., Stu- debaker teatre, Chicagoje.

* DARIAUS-GIRĖNO LITUA- NISTINĖS MOKYKLOS tradici- nis Koncertas-Balius, kurį ruo- šia Tėvų Komitetas, įvyks ba- landžio mėn. 4 d. B. Pakšto salėje. Programą išpildys ge- riausieji mūsų solistai. Nuošir- džiai kviečiama lietuvių visuo- menė, kuri savo atsilankymu pa- remis ir lituanistinę mokyklą.

LOS ANGELES

* SEN. TOM KUCHEL padėjo sutvarkyti įvažiavimo į JAV rei- kalus A. Viluckio šeimai iš Vo- kietijos. A. Viluckio šeima atvyks- ta į Los Angeles, ir jos atvyki- mu rūpinasi A. Dabšys.

LITERATŪROS VAKARAS

LVS Ramovės Los Angeles skyrius, padedant birutininkėms, rengia literatūrinį vakarą sau- sio 18 d. 19 val. Lietuvių tauti- niuose namuose 3356 Glendale Blvd.

Bus patiekti užkandžiai. Po meninės dalies, šokiai. Veiks bufetas. Įėjimas viename asme- niui \$2.00, studentams \$1.50. Kvietimai nebus siuntinėjami. Norintieji dalyvauti prašomi už- siregistruoti iki sausio 11 d. pas valdybos narius: K. Liaudanską, tel. NO 5-0794; A. Bulotą, tel. NO 2-5777 ir O. Žadvydą, tel. PL 4-2355.

Vakaro pelnas skiriamas Tau- tos Fondui paremti.

DEMESIO!

Labai būčiau dėkinga, jei kas sudarytų darbo garan- tiją vieniems metams, kad galėčiau persikelti į JAV. Rašyti adresu:

Justina Pocius
439 Riverside Dr. East
Apt. 2
Windsor, Ont., Canada

Nepamiršk laiku at- naujinti DIRVOS pre- numeratą.

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes aprępsime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

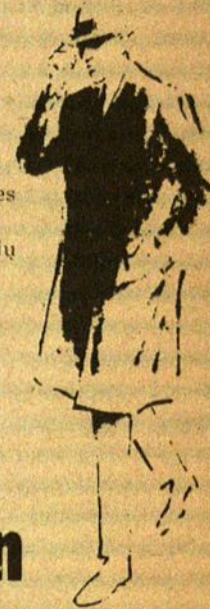
BOTANY „500" kostumai ir paltai.
MANHATTAN marškiniai.
LEE ir DISNEY skrybelės.
Krautuvėje Jūs laukiami kasdien.
o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilges- niam išsimokėjimui be nuošimčių!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

VILTIES SPAUSTUVĖ

6907 Superior, Cleveland 3, Ohio, HE 1-6344

- Priima užsakymus iš visų miestų Jungti- nės Valstybės ir Kanadoje.
- Spausdina ofsetu laikraščius, žurnalus, brošiūras, programas, katalogus ir kito- kius leidinius. Jei norite turėti gerai ilius- truotą leidinį, kreipkitės į mus.
- Patarnauja organizacijoms, firmoms ir profesionalams: vizitinės kortelės, blan- kai, receptų, sąskaitų, sąmatų, atskaito- mybės ir kitokios formos; Jūsų adresai įvairių dydžių vokuose — reguliariuose ir languotuose.
- Užsakymai išpildomi greitai ir sąžiningai.

Detroito lituanistinės mokyklos mokiniai Kalėdų eglutės programos išpildyme. J. Gaižučio nuotrauka